Místní akční plán vzdělávání pro území ve správním obvodu obcí s rozšířenou působností Ústí nad Orlicí a Česká Třebová II

CZ.02.3.68/0.0/0.0/17_047/0008612

B. ANALYTICKÁ ČÁST DOKUMENTU

Verze č. 3.0 ze dne 24.10. 2019

OBSAH:

SEZNAM ZKRATEK: 4
1. Analytická část 5
1.1 Obecná část analýzy 5
1.1.1 Základní informace o řešeném území 5
1.1.2 Analýza existujících strategických záměrů a dokumentů v území majících souvislost s oblastí vzdělávání 8
1.1.2.1 Strategie na regionální úrovni 9
1.1.2.2 Strategie na vyšších územních úrovních 11
1.1.2.3 Strategie na národní úrovni 14
1.1.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření 23
1.1.3.1 Dotazníkové šetření realizované MŠMT 23
1.1.3.2 Dotazníkové šetření k finanční náročnosti vzdělávání 29
1.1.3.3 Informace o stávajícím stavu čtenářské, matematické a digitální gramotnosti a inkluzivity v území MAP včetně srovnání se situací v ČR 29
1.1.4 Charakteristika školství v řešeném území 33
1.1.4.1 Předškolní vzdělávání 35
1.1.4.2 Základní vzdělávání 40
1.1.4.3 Dostupnost a rozbor školních jídelen 50
1.1.4.4 Základní umělecké vzdělávání a jeho dostupnost a rozbor v řešeném území 50
1.1.4.5 Neformální a zájmové vzdělávání, jeho dostupnost a rozbor v řešeném území 51
1.1.5 Zajištění dopravní dostupnosti škol v území 51
1.1.5.1 Předškolní vzdělávání 51
1.1.5.2 Základní vzdělávání 52
1.1.6 Sociální situace 53
1.1.6.1 Sociálně patologické jevy 53
1.1.6.2 Výskyt sociálně vyloučené lokality 53
1.1.6.3 Sociální a další služby zaměřené na děti, mládež a rodiče poskytované v regionu (nízkoprahové kluby, odpolední kluby, rodinná centra, mateřská centra atd.) 54
1.1.7 Návaznost na dokončené základní vzdělávání 54
1.1.7.1 Vazba na středoškolské vzdělávání – učiliště, gymnázia, obchodní akademie, průmyslové školy apod. 54

1.1.7.2 Možnosti uplatnění na trhu práce 56
1.2 Specifická část analýzy 57
1.2.1 Analýza dotčených skupin v oblasti vzdělávání v řešeném území – jejich zapojení, způsob spolupráce a komunikace apod. 57
1.2.2 Analýza rizik v oblasti vzdělávání v řešeném území 60
Zdroje: 63

SEZNAM ZKRATEK:

ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
ČR	Česká republika
DDM	Dům dětí a mládeže
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
EP	Environmentální poradenství
EU	Evropská unie
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
KAP	Krajský akční plán vzdělávání
IROP	Intergrovaný regionální operační program
MAP	Místní akční plán vzdělávání
MAS	Místní akční skupina
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MŠ	Mateřská škola
OP	Operační program
ORP	Obec s rozšířenou působností
PO	Podpůrné opatření
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
PV	Předškolní vzdělávání
RSK	Regionální stálá konference
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
ŘO OP VVV	Řídící orgán Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání
SPC	Speciální pedagogické centrum
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SŠ	Střední škola
SVL	Sociálně vyloučená lokalita
SVP	Speciální vzdělávací potřeby
ŠPZ	Školské poradenské zařízení
ŠZ	Školské zařízení
VOŠ	Vyšší odborná škola
ZŠ	Základní škola
ZUŠ	Základní umělecká škola
ZV	Základní vzdělávání

1. Analytická část

Tato verze analytické části dokumentu navazuje na verze zpracované v rámci projektu Místní akční plán vzdělávání pro území ve správním obvodu obcí s rozšířenou působností Ústí nad Orlicí a Česká Třebová (reg. č. CZ.0.3.68/0.0/0.0/15_005/0000128).

Aktualizace analytické části vychází ze zpracovaného dokumentu, který byl schválen Řídícím výborem MAP 17. ledna 2018. Dalšími vstupy pro aktualizaci analytické části jsou podklady, které ukládá zohlednit závazná metodika tvorby projektu zadaná řídícím orgánem. Jedná se o:

- Doplnění poznatků z aktuálních existujících strategických záměrů a dokumentů v oblasti vzdělávání, pokud došlo k jejich aktualizaci nebo byly vytvořeny nové.
- Agregované výsledky dotazníkového šetření, poskytnuté ŘO OP VVV realizačním týmům MAP.
- Agregovaný Popis potřeb škol (dokument je dostupný zde).
- Průběžné vyhodnocení naplňování ročního akčního plánu z předchozího období (dokument je dostupný zde).
- Informace o stávajícím stavu čtenářské, matematické a digitální gramotnosti a inkluzivity v území MAP včetně srovnání se situací v ČR (Agregovaný popis potřeb škol zájmového území, výroční a aktuální tematické zprávy ČŠI, zprávy o šetření PISA, TALIS v ČR, příp. jiné mezinárodní studie).

Aktualizace analytické části je diskutována se školami, pracovními skupinami, Řídícím výborem MAP a je poskytována všech aktérům, kteří jsou zapojeni do komunikačního procesu.

1.1 Obecná část analýzy

1.1.1 Základní informace o řešeném území

Projekt Místní akční plán vzdělávání je realizován na území správních obvodů obcí s rozšířenou působností Ústí nad Orlicí a Česká Třebová. Na základě dostupnosti statických dat jsou některé části analytické části dokumentu zpracovány odděleně pro jednotlivé správní obvody.

Správní obvod obce s rozšířenou působností Ústí nad Orlicí

Správní obvod ORP Ústí nad Orlicí leží v severovýchodní části Pardubického kraje a sousedí s Žamberecken, Lanškrounskem, Českotřebovskem, Litomyšlskem, Vysokomýtskem a Rychnovskem. Území Orlickoústecka je s rozlohou 19 051 ha (ČSÚ, 2018) v krajském porovnání správních obvodů ORP třetím nejmenším po Českotřebovsku a Králicku. Území zahrnuje 16 obcí (obr. 1).

K 31. 12. 2018 žilo na Orlickoústecku 26 384 obyvatel (ČSÚ, 2019). Vývoj počtu obyvatel od roku 2001 do roku 2018 je znázorněn pomocí řetězového indexu na obr. 2. Na rozdíl od Českotřebovska není na Orlickoústecku úbytek obyvatel tak výrazný, ale k úbytku obyvatel přesto dochází. Ve městech Ústí nad Orlicí a Brandýse nad Orlicí žije více jak polovina obyvatel SO ORP - 58,8 % (ČSÚ, 2018). Hustota zalidnění 138,3 osob/km^2 (ČSÚ, 2018) je třetí nejvyšší po Pardubicku a Českotřebovsku.

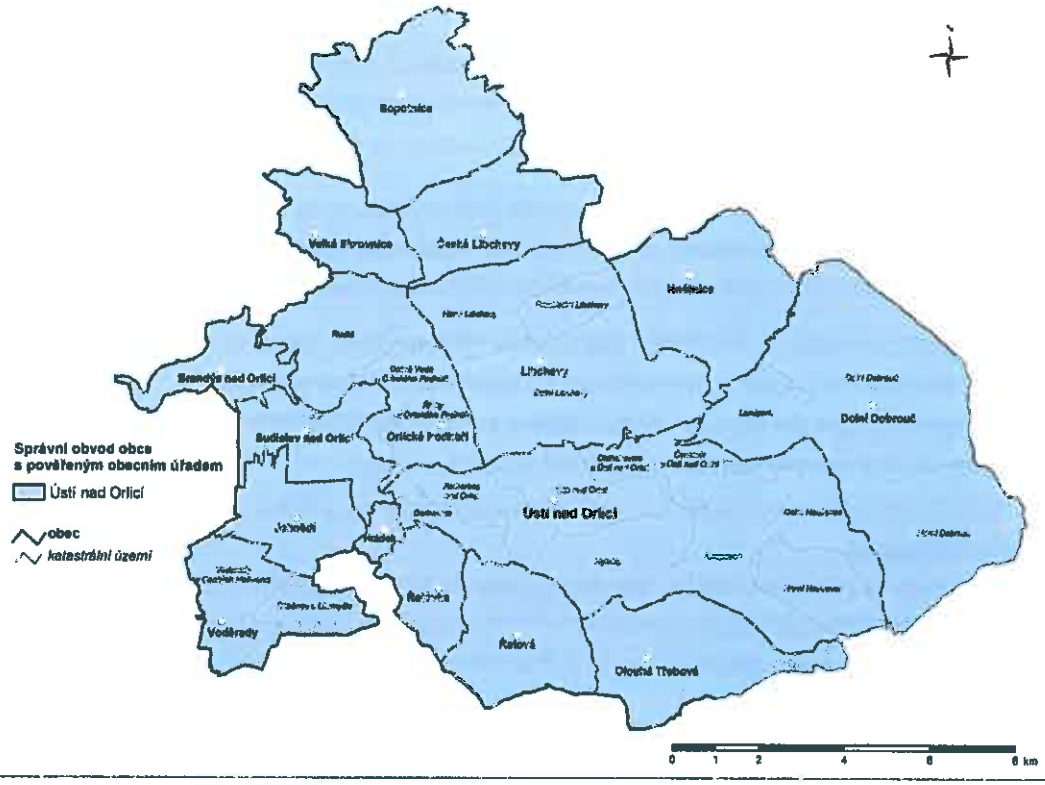

Obr. 1: Správní obvod ORP Ústí nad Orlicí (Zdroj: Český statistický úřad, 2019 [online]. Praha. [cit. 9.7. 2019]. Dostupné z: https://www.czso.cz).

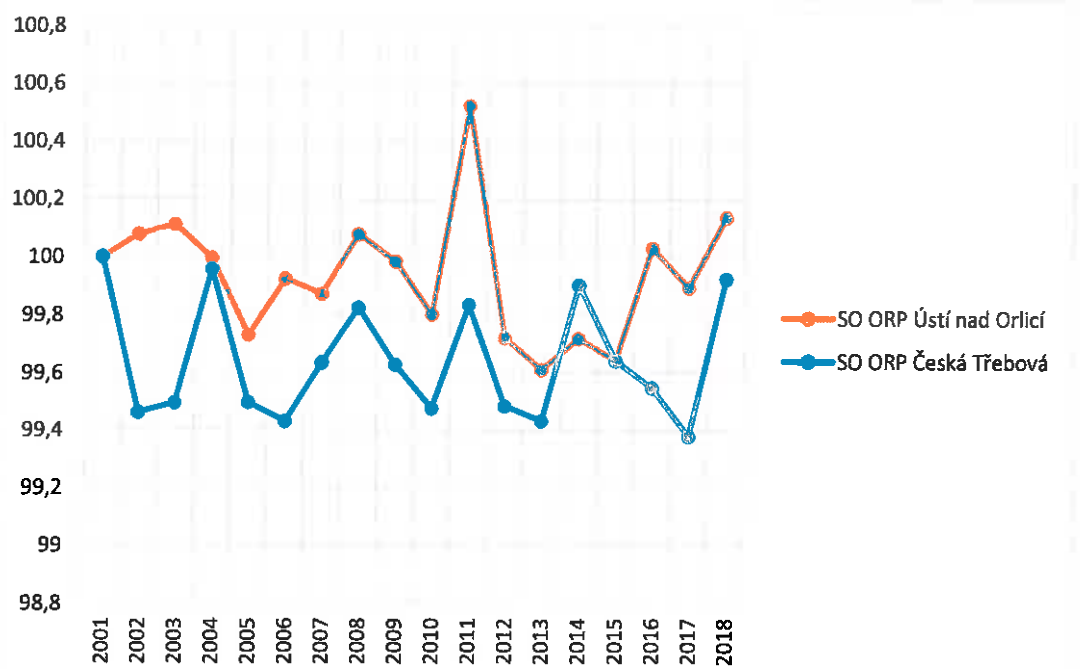

Obr. 2: Meziroční vývoj počtu obyvatel v letech 2001–2018 v SO ORP Ústí nad Orlicí a SO ORP Česká Třebová znázorněný pomocí řetězového indexu. *(Zdroj: Český statistický úřad, 2019 [online]. Praha. [cit. 10. 7. 2019]. Dostupné z: https://www.czso.cz/).*

Dle Českého statistického úřadu se u Orlickoústecka jedná o region s jednou z nejvyšších úrovní vzdělanosti v kraji. Podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů, které proběhlo v roce 2011, zde činil podíl osob s ukončeným středoškolským a vysokoškolským vzděláním mezi obyvateli patnáctiletými a staršími 44,0 % (druhý nejvyšší podíl po SO ORP Pardubice). Podíl nezaměstnaných osob (tj. dosažitelných uchazečů o zaměstnání na obyvatelstvu ve věku 15-64 let) byl ke k 31. 12. 2018 1,2 % (ČSÚ, 2019). Z hlediska odvětvové skladby zaměstnanosti pracuje nadprůměrné množství osob v terciární sféře.

Správní obvod obce s rozšířenou působností Česká Třebová

Správní obvod ORP Česká Třebová leží ve východní části Pardubického kraje, sousedí s obcemi Svitavska, Litomyšlska, Orlickoústecka a Lanškrounska. Českotřebovsko je s rozlohou 7 970 ha (ČSÚ, 2018) nejmenším správním obvodem ORP v kraji. Správní obvod je tvořen pěti obcemi (obr. 3), ve kterých k 31. 12. 2018 žilo 18 088 obyvatel (ČSÚ, 2019). Při srovnání hustoty zalidnění Českotřebovska a krajského průměru je hustota zalidnění na Českotřebovsku ve srovnání s krajským průměrem dvojnásobná (230,4 osob/km^2) a zároveň druhá nejvyšší po Pardubicku. Typická je zde koncentrace obyvatelstva v sídle správního území – městě Česká Třebová – které je zároveň jedinou obcí se statutem města ve správním obvodu. Ve městě žije 85,9 % obyvatel správního obvodu ORP.

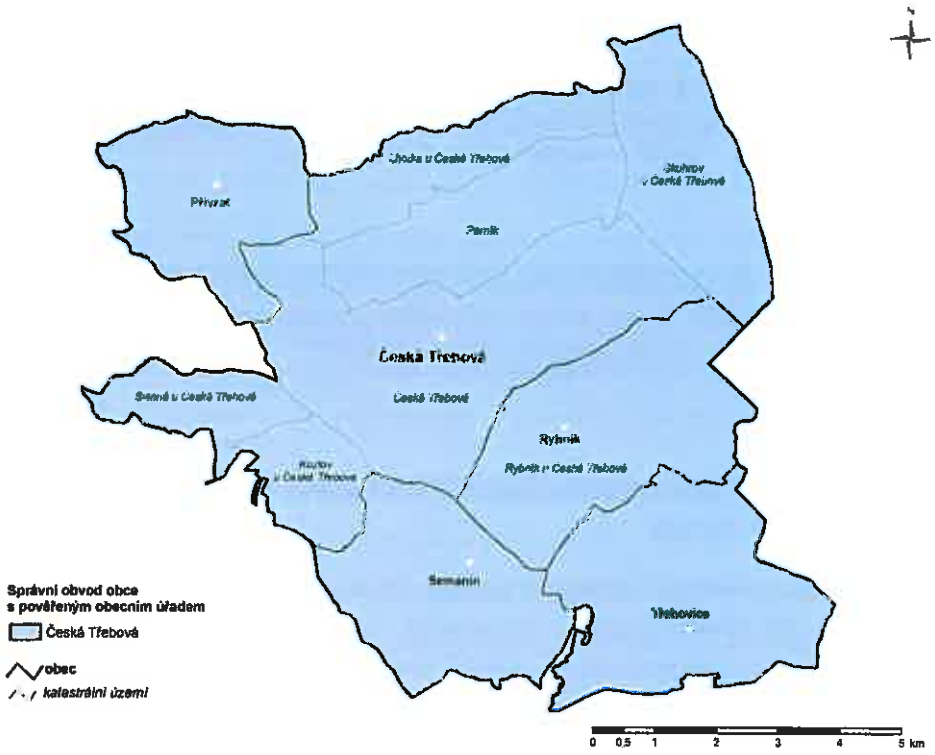

Obr. 3: Správní obvod ORP Česká Třebová *(Zdroj: Český statistický úřad, 2019 [online]. Praha. [cit. 10. 7. 2019]. Dostupné z: https://www.czso.cz/).*

Pro porovnání věkové struktury obyvatel obou správních obvodů je vhodný index stáří, který vyjadřuje poměr počtu osob ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0-14 let. Obr. 4 znázorňuje situaci na Orlickoústecku, Českotřebovsku, v Pardubickém kraji a České republice v letech 2001–2018. Od roku 2008 dochází v obou správních obvodech k situaci, že počet osob ve věku 65 let a více převyšuje počet dětí ve věku 0—14 let. Pokud bychom měli porovnávat situaci v zájmovém území s daty za Pardubický kraj a Českou republiku, od roku 2013 převyšuje index stáří zájmového území krajský a celorepublikový průměr.

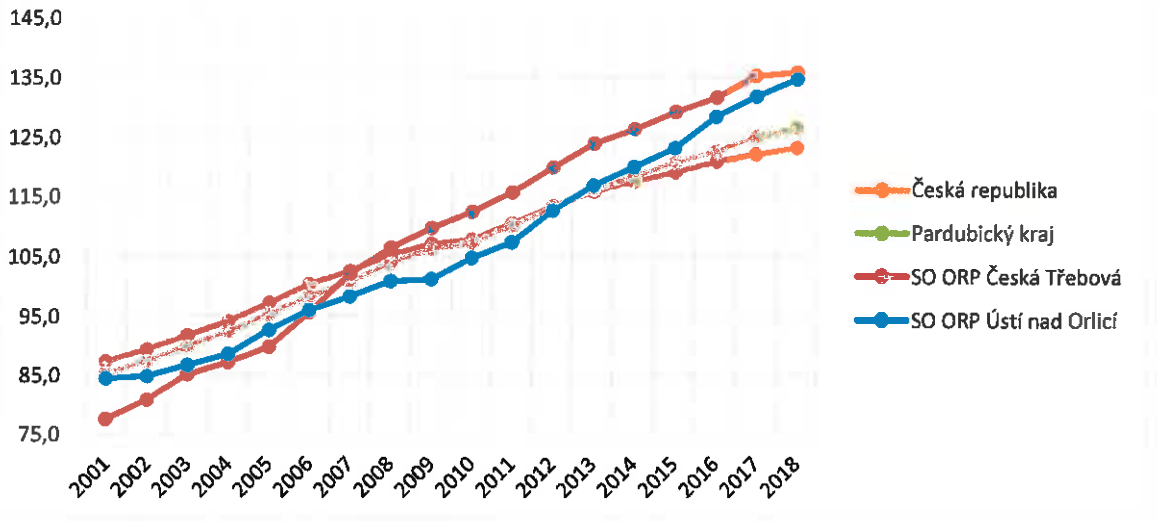

Obr. 4: Index stáří v letech 2001–2018 v SO ORP Ústí nad Orlicí a SO ORP Česká Třebová v porovnání s Pardubickým krajem a Českou republikou *(Zdroj: Český statistický úřad, 2019 [online]. Praha. [cit. 10. 7. 2019]. Dostupné z: https://www.czso.cz/).*

Na Českotřebovsku podíl nezaměstnaných osob klesl mezi roky 2017 a 2018 o 0,85 procentního bodu na 2,12 %. Správní obvod ORP je pro období 2014-2020 zařazen mezi regiony se soustředěnou podporou státu; patří do kategorie „hospodářsky slabé regiony".[1]

1.1.2 Analýza existujících strategických záměrů a dokumentů v území majících souvislost s oblastí vzdělávání

V rámci této části budou jednotlivé strategické záměry a dokumenty zpracovány do jednotné formy tabulky, která bude obsahovat platnost dokumentu, stručný obsah dokumentu, hlavní cíle vydefinované dokumentem, vyhodnocení naplňování strategie a odkaz na celé znění strategického dokumentu. Tento způsob zpracování je nastaven z důvodu přehlednosti dokumentu.

[1] Český statistický úřad, 2015 [online]. Praha. [cit. 9. 8. 2016]. Dostupné z: https://www.czso.cz/

1.1.2.1 Strategie na regionální úrovni

Tab. 1: Strategie území správního obvodu ORP Ústí nad Orlicí v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a volitelného tématu

Platnost dokumentu	2015–2024
Stručný obsah dokumentu	Dokument se zaměřuje na oblast předškolního a základního vzdělávání z pohledu meziobecní spolupráce. V dokumentu je podrobně zpracována analýza území z pohledu předškolního, základního a zájmového vzdělávání. V rámci návrhové části je zpracována SWOT analýza a je vydefinována vize a cíle rozvoje regionu v oblasti vzdělávání.
Hlavní cíle vydefinované dokumentem	1) Vytvořit a provozovat v regionu nadčasové centrum podpory talentů, inovací, kariérního poradenství a spolupráce mezi podnikateli a školami. 2) Zajistit vzájemnou podporu škol v oblasti výuky, jejich chodu, mimoškolních aktivit a výměny know-how a vyzařování z centra do vesnic.
Odkaz na strategii v plném znění	http://www.smocr.cz/obcesobe-docs/%C3%9Ast%C3%AD%20nad%20Orlic%C3%AD/SD_Usti%20nad%20Orlic%C3%AD.pdf

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 2: Strategie území správního obvodu ORP Česká Třebová v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a volitelného tématu

Platnost dokumentu	2015–2024
Stručný obsah dokumentu	Dokument se zaměřuje na oblast předškolního a základního vzdělávání z pohledu meziobecní spolupráce. V dokumentu je podrobně zpracována analýza území z pohledu předškolního, základního a zájmového vzdělávání. V rámci návrhové části je zpracována SWOT analýza a je vydefinována vize, problémové okruhy (3) a cíle rozvoje regionu v oblasti vzdělávání (5).
Hlavní cíle vydefinované dokumentem	1) Otevření třídy ZŠ (MŠ) s rozšířenou výukou AJ. 2) Otevření speciálních tříd s rozšířenou logopedickou péčí (ZŠ, MŠ). 3) Zahájení provozu „školního autobusu". 4) Zavedení centrálních nákupů pro MŠ a ZŠ. 5) Společné čerpání finančních prostředků z dotací a OP pro MŠ a ZŠ v rámci SO ORP.
Odkaz na strategii v plném znění	http://www.smocr.cz/obcesobe-docs/%C4%8Cesk%C3%A1%20T%C5%99ebov%C3%A1/SD_%C4%8Cesk%C3%A1%20T%C5%99ebov%C3%A1.pdf

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 3: Strategie rozvoje Regionu Orlicko-Třebovsko na léta 2016–2023

Platnost dokumentu	2016–2023
Stručný obsah dokumentu	Cílem strategie je určit výhledový směr rozvoje mikroregionu. Oblast vzdělávání je v dokumentu zpracována v rámci Strategické oblasti B Ekonomický rozvoj a vzdělávání.

Hlavní cíle vydefinované dokumentem	1) Výstavba a podpora regionálního centra vzdělávání. 2) Udržení efektivní a dostupné sítě škol a školských zařízení a rozvoj jejich vybavení. 3) Podpora mimoškolního a neformálního vzdělávání. 4) Podpora spolupráce vzdělávacích zařízení s podniky, středními a vysokými školami a výzkumem. 5) Podpora vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů v oblasti vzdělávání.
Odkaz na strategii v plném znění	http://www.orlicko-trebovsko.cz/o-svazku-obci/strategicky-plan/

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 4: Integrovaná strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS ORLICKO

Platnost dokumentu	2015–2023
Stručný obsah dokumentu	Jedná se o strategický dokument, který byl vypracován pro území MAS ORLICKO, do kterého spadá i Orlickoústecko a Českotřebovsko. Tento dokument je pro školská zařízení a zástupce neformálního vzdělávání ze zájmového území důležitý z pohledu možnosti čerpání dotačních prostředků z operačních programů. Dále na základě tohoto dokumentu probíhá podpora škol v oblasti čerpání finančních prostředků v rámci tzv. Šablon.
Hlavní specifické cíle vydefinované dokumentem	1) Vzdělávací procesy v území probíhají ve spolupráci a jsou založeny na reflexi potřeb všech jeho relevantních účastníků. 2) Podpořit rozvoj neformálního a zájmového vzdělávání a dostupného celoživotního vzdělávání s důrazem na spolupráci v území.
Vyhodnocení naplňování strategie	V červnu 2019 byla valnou hromadou MAS ORLICKO schválena mid-term evaluace realizace strategie. V průběhu další realizace strategie je za důležité považována provázanost spolupráce mezi realizačními týmy MAP a IROP při analytických šetření v území.
Odkaz na strategii v plném znění	http://mas.orlicko.cz/dotace-dokumenty

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

1.1.2.2 Strategie na vyšších územních úrovních

Tab. 5: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2016–2020)

Platnost dokumentu	2016–2020
Stručný obsah dokumentu	Dokument se zaobírá vzdělávací soustavou, stanovuje priority, cíle a konkrétní úkoly vzdělávací politiky v Pardubickém kraji. Je rozdělen do 3 částí: souhrnná charakteristika kraje z pohledu vzdělávání, zhodnocení dosaženého stavu vzdělávací soustavy Pardubického kraje a identifikace strategických směrů jejího rozvoje, ekonomické aspekty rozvoje vzdělávací soustavy Pardubického kraje.
Hlavní cíle vydefinované dokumentem	1) Rovný přístup k předškolnímu, základnímu a zájmovému vzdělávání, dostupnost předškolního, základního a zájmového vzdělávání. 2) Vznik nových mateřských a základních škol či navyšování kapacit a míst poskytovaného vzdělávání škol pouze v odůvodněných případech v návaznosti na demografický vývoj a s ohledem na možnosti využití stávajících kapacit škol. 3) Zaměření dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků na oblast vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (včetně dětí mimořádně nadaných). 4) Seznamování dětí s cizím jazykem přiměřeným způsobem odpovídajícím jejich věku a možnostem. 5) Vedení dětí a žáků ke zdravému životnímu stylu. 6) Zajištění odborné péče pro děti s vadami řeči (např. formou proškolení pedagogických pracovníků pro logopedickou prevenci v jednotlivých mateřských a základních školách). 7) Metodická pomoc pracovníkům mateřských a základních škol prostřednictvím Školského portálu Pardubického kraje. 8) Vytváření podmínek pro prezentaci aktivit mateřských a základních škol na Školském portálu Pardubického kraje. 9) Hledat východiska pro zabezpečení odpovídajícího počtu asistentů pedagoga do tříd s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Podporovat zkvalitnění činnosti asistentů pedagoga zabezpečením jejich metodického vedení a nabídkou kvalifikačních kurzů a dalších vzdělávacích programů. 10) Podporovat spolupráci organizací zabývajících se volnočasovými aktivitami dětí a mládeže.
Odkaz na strategii v plném znění	https://www.pardubickykraj.cz/pro-skoly/84274/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-v-pardubickem-kraji-2016-2020

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 6: Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Pardubického kraje

Platnost dokumentu	2016–2022
Stručný obsah dokumentu	KAP je analogickým dokumentem k dokumentu MAP s rozdílem, že KAP se zabývá vzděláváním na středních a vyšších odborných školách. Dokument se zaměřuje mimo jiné na provazbu mezi jednotlivými stupni vzdělávání (přechod mezi

	jednotlivými stupni, spolupráce jednotlivých stupňů a škol) a s neformálním a zájmovým vzděláváním.
Hlavní cíle vydefinované dokumentem	1) Seznámit žáky ZŠ, SŠ a VOŠ s možnostmi uplatnění v jednotlivých oborech vzdělávání ve vazbě na trh práce. 2) Propagace oborů prostřednictvím významných osobností z regionu. Připravit propagační filmy určení pro zvýšení obecného povědomí o oborech vzdělání v návaznosti na trh práce. 3) Vytvořit materiální a vzdělávací podmínky pro kvalitní výuku v polytechnickém vzdělávání na ZŠ, SŠ a VOŠ. Realizovat na SŠ přípravu žáků ZŠ na studium při jejich volbě oboru vzdělání. 4) Podpořit pořádání soutěží. Podpořit zájmové vzdělávání v oblasti polytechniky, podpořit popularizaci vědy a techniky. 5) Rozšířit nabídku volitelných předmětů, kroužků apod. na ZŠ, SŠ, VOŠ či ŠZ. 6) Zvýšit odbornost a pedagogickou kompetentnost osob působících ve volnočasových aktivitách. 7) Aplikovat aktuální požadavky trhu práce do výuky v souvislosti s podporou rozvoje polytechnických znalostí a dovedností žáků. 8) Zajistit motivační a aktivizační aktivity pro děti a žáky (i volnočasové) realizace vhodných osvětových aktivit pro rodiče. 9) Vzdělávat pedagogické pracovníky ZŠ, SŠ a VOŠ v oblasti podnikatelské výuky. Vzdělávat pedagogické pracovníky MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ v používání metod projektového, znalostního a zážitkového vyučování. 10) Vytvořit metodické a vzdělávací materiály pro ZŠ, SŠ a VOŠ týkající se rozvoje klíčových kompetencí podnikavosti, iniciativy a kreativity. 11) Zavést kariérové poradenství ve školách jako samostatný, ucelený okruh činností odlišený od výchovného poradenství. 12) Zajistit metodickou podporu pracovníkům poskytujícím kariérové poradenství. 13) Zvýšit systematičnost přípravy, důslednost a zodpovědnost žáků ZŠ, SŠ a studentů VOŠ. 14) Zařadit dílny čtení jako pravidelné aktivity do výuky pro žáky MŠ, ZŠ a SŠ.
Vyhodnocení naplňování strategie	V současné době je zpracovateli KAP připravována evaluace naplňování dokumentu.
Odkaz na strategii v plném znění	https://www.pardubickykraj.cz/kap/89106/schvaleni-dokumentu-krajsky-akcni-plan-rozvoje-vzdelavani-pardubickeho-kraje

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 7: Regionální akční plán Strategie regionální rozvoje 2014–2020

Platnost dokumentu	2014–2020
Stručný obsah dokumentu	Tento plán obsahuje a zdůvodňuje hlavní aktivity Regionálního akčního plánu. Cílem aktivity s názvem Podpora kvalitního systému vzdělání je zajistit optimalizaci systému školství v kraji a průběžně zvyšovat lidský potenciál v uplatnitelnosti lidských zdrojů na trhu práce.
Hlavní cíle vydefinované dokumentem	1) Infrastruktura pro předškolní vzdělávání. 2) Infrastruktura pro ZŠ 3) Infrastruktura zájmového a neformálního vzdělávání mládeže.

	4) Zvýšení kvality vzdělávání (předškolní, primární, sekundární, celoživotní) v regionu. 5) Podpora venkovských komunitních škol. 6) Sociální integrace dětí a žáků.
Vyhodnocení naplňování strategie	RSK Pardubického kraje zpracovala k 20. 3. 2019 Zprávu o hodnocení plnění Regionálního akčního plánu Pardubického kraje za tříleté období 2016–2018.
Odkaz na strategii v plném znění	https://www.pardubickykraj.cz/regionalni-stala-konference/89459/regionalni-akcni-plan-pardubickeho-kraje

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 8: Regionální inovační strategie Pardubického kraje

Platnost dokumentu	2014–2020
Stručný obsah dokumentu	Jedná se o hlavní koncepční dokument Pardubického kraje v oblasti vědy, výzkumu, vývoje, inovací a podnikaní. Zároveň dokument plní požadavky Evropské unie pro čerpání evropských fondů v oblasti výzkumu a inovací. Oblast vzdělávání se věnuji tematické celky o lidských zdrojích.
Hlavní cíle vydefinované dokumentem	1) Zajištění absolventů v souladu s potřebami trhu práce. 2) Zvýšení kvality absolventů škol.
Vyhodnocení naplňování strategie	Aktualizovaná verze byla schválena v červnu 2019 Zastupitelstvem Pardubického kraje.
Odkaz na strategii v plném znění	https://www.pardubickykraj.cz/smart-akcelerator

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

1.1.2.3 Strategie na národní úrovni

Tab. 9: Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020

Platnost dokumentu	2014–2020
Stručný obsah dokumentu	Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 je klíčovým dokumentem a zároveň podmínkou pro čerpání prostředků z Evropské unie. Dokument obsahuje tři klíčové priority. Tou první je snižování nerovnosti ve vzdělávání. Druhou je podpora kvalitní výuky učitele, s čímž souvisí dokončení a zavedení kariérního systému či posílení kvalitní výuky budoucích pedagogů na vysokých školách. Třetí prioritou je odpovědné a efektivní řízení vzdělávacího systému.
Hlavní cíle vydefinované dokumentem	1) Snižovat nerovnosti ve vzdělávání: a) zvýšit dostupnost a kvalitu předškolního vzdělávání a rané péče; b) omezovat vnější diferenciaci v základním vzdělávání a efektivně začleňovat žáky do hlavního vzdělávacího proudu; c) posilovat společné prvky v oborech středního vzdělávání; d) udržet otevřený přístup k rozmanité nabídce terciárního vzdělání; e) vytvářet podmínky pro snazší přechod absolventů na trh práce; f) podporovat dostupnost a kvalitu dalšího vzdělávání; g) individualizovat nabídku poradenských služeb. 2) Podporovat kvalitní výuku a učitele jako její klíčový předpoklad: a) dokončit a zavést kariérní systém pro učitele a zlepšovat podmínky pro jejich práci; b) modernizovat počáteční vzdělávání učitelů a vstupní vzdělávání ředitelů; c) posílit další vzdělávání a metodickou podporu učitelů a ředitelů; d) posílit význam kvalitní výuky ve vysokoškolském vzdělávání; e) srozumitelněji popsat vzdělávání; f) modernizovat systém hodnocení na úrovni dítěte, žáka a studenta; g) modernizovat hodnocení na úrovni školy. 3) Odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém: a) posilovat prvky strategického řízení ve vzdělávací politice; b) zlepšit informační a poznatkovou základnu a rozvíjet výzkum v oblasti vzdělávání; c) posílit hodnocení vzdělávacího systému; d) zlepšit komunikace mezi aktéry ve vzdělávání včetně široké veřejnosti.
Vyhodnocení naplňování strategie	V roce 2018 proběhlo hodnocení naplňování Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020. Celé znění hodnocení je dostupné na webovém odkazu níže.
Odkaz na strategii v plném znění	http://www.vzdelavani2020.cz/det/6/aktualni-dokumenty.html

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 10: Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+

Platnost dokumentu	2020–2030

Stručný obsah dokumentu	Tato strategie je momentálně ve fázi přípravy. S končící účinností Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 připravuje MŠMT navazující dokument, který bude definovat priority, cíle a opatření vzdělávací politiky a vzdělávacího systému v dalším období.
Hlavní cíle vydefinované dokumentem	*Pracovní verze strategických cílů zveřejněná na stránkách MŠMT k 29. dubnu 2019.* 1) Zaměřit vzdělávání více na získání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život. 2) Snížit vzdělanostní nerovnosti a zvýšit spravedlnost v přístupu ke vzdělávání.
Odkaz na strategii v plném znění	http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 11: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015–2020

Platnost dokumentu	2015–2020
Stručný obsah dokumentu	Tento implementační dokument navazuje na Strategii vzdělávací politiky České republiky do roku 2020. Obsahuje záměry, cíle a kritéria vzdělávací politiky, které vychází ze Strategie 2020, určuje rámec dlouhodobých záměrů krajů a sjednocuje přístup státu a jednotlivých krajů zejména v oblasti nastavení parametrů vzdělávací soustavy.
Hlavní cíle vydefinované dokumentem	1) Zavést poslední rok předškolního vzdělávání jako povinný. 2) Systematické posilování sítě mateřských škol a jejich kapacit vytvářet podmínky pro to, aby každé dítě, jehož zákonní zástupci požádají, mohlo být přijato do předškolního vzdělávání. 3) Posilovat spolupráci mezi rodinou a školním prostředím. 4) Cíleně zvyšovat účast na předškolním vzdělávání dětí ze skupin a lokalit ohrožených sociálním vyloučením. 5) Zahájit diskuzi o obsahu vzdělávání učitelů mateřských škol a možném požadavku na jejich vyšší kvalifikaci. 6) S využitím nástrojů a metod pedagogického výzkumu vyhodnotit praktické zkušenosti s kurikulární reformou v oblasti předškolního, základního a středního vzdělávání. 7) Ve spolupráci s ostatními věcně příslušnými resorty navrhnout systémové řešení v oblasti vzdělávání a péče o děti do 3 let, alternativní formy péče o děti ve věku do zahájení povinné školní docházky, které nemají silné výchovné a vzdělávací poslání (např. dětská skupina), podporovat jen jako dočasnou alternativu do doby dostatečného navýšení kapacit mateřských škol, popř. jiných vzdělávacích institucí. 8) V návaznosti na demografické trendy vytvářet podmínky pro průběžné posilování kapacit základních škol. 9) Včasnou diagnostikou potíží dítěte v průběhu předškolního období eliminovat odklady školní docházky (na bázi spolupráce mezi rodiči, předškolními pedagogy a poradenskými institucemi, zdravotníky, orgány sociálně-právní ochrany dětí, případně poskytovateli služeb sociální prevence) eliminovat odklady školní docházky, resp. povolovat pouze ve výjimečných případech a provázat je se systémem přípravných tříd.

	10) provést komplexní revizi mechanismů podporujících vnější diferenciaci vzdělávacích cest mezi předškolním vzděláváním, první a druhým stupněm základního vzdělávání, jakými jsou zejména diagnostické nástroje (a přijímací řízení v případě víceletých gymnázií) s cílem eliminovat nedůvodně vysokou míru vyčleňování dětí mimo hlavní vzdělávací proud, vyrovnávat podmínky v přístupu k mimoškolním vzdělávacím příležitostem, zdrojům a službám a specificky se přitom zaměřit na lokality a skupiny ohrožené sociálním, kulturním nebo jazykovým vyloučením. 11) Specificky zlepšovat kvalitu vzdělávání na druhém stupni základní školy jako hlavního vzdělávacího proudu. 12) S využitím nástrojů metod pedagogického výzkumu vyhodnotit praktické zkušenosti s kurikulární reformou v oblasti předškolního, základního a středního vzdělávání. 13) Jasněji vymezit očekávané cíle vzdělávání jako referenční body srozumitelné pro učitele, žáky a studenty, rodiče, zaměstnavatele i veřejnost. 14) Vytvořit mechanismus pro shromažďování všech podnětů k úpravě kurikulárních dokumentů a stabilní odbornou platformu pro jejich vyhodnocování. 15) Rozvíjet a účinně do vzdělávacího procesu zapojovat aktivity vedoucí ke zdravému životnímu stylu. 16) Podporovat propojování školního a mimoškolního vzdělávání. 17) Přesněji vymezit typy a stupně znevýhodnění a nadání dětí a žáků a jim odpovídající podpůrná opatření včetně financování. 18) Podporovat kompenzaci všech typů znevýhodnění a rozvoj všech typů nadání, a to na principu individualizace podpory. 19) Podporovat efektivní a cílené primárně preventivní aktivity určené žákům a pedagogům s cílem minimalizace či oddálení rizika spojeného s výskytem rizikového chování. 20) Rozvíjet a podporovat efektivní poradenskou činnost v oblasti primární prevence rizikového chování u dětí, žáků a studentů. 21) Tvorba systému specializovaných pedagogických, sociálních a psychologických služeb, které pomohou pedagogům vyrovnat se s péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a s žáky mimořádně nadanými. 22) Zavést systém diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb pro děti a žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí tak, aby bylo možno vyhodnocovat úspěšnost opatření na podporu jejich vzdělávání. 23) Systémově nastavit podmínky pro činnost specialistů ve školách a školských poradenských zařízení. 24) Podporovat zájmové vzdělávání a jeho vazby na formální vzdělávání pro skupinu dětí a žáků od 6 do 15 let. 25) Zajistit, aby každý pedagog mohl využívat programy dalšího vzdělávání a aby měl k dispozici individuální podporu založenou na reflexi vlastní pedagogické činnosti pod odborným vedením kdykoli v průběhu své profesní dráhy. 26) Podporovat efektivní formy vzájemného sdílení zkušeností mezi pedagogy, zmapovat a zveřejňovat pro inspiraci zkušenosti českých škol s touto formou zlepšování, vytvářet platformy pro komunikaci mezi školami a zaměstnanci. 27) Vytvořit zastřešující kurikulární dokument pro oblast předškolního až vysokoškolského vzdělávání, který formou výstupů z učení popíše podstatu a cíle vzdělávání v jednotlivých částech vzdělávací soustavy.

Odkaz na strategii v plném znění	http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-3

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 12: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019-2023

Platnost dokumentu	2019–2023
Stručný obsah dokumentu	Dlouhodobý záměr, jakožto jeden z implementačních dokumentů Strategie 2020, respektuje Programové prohlášení vlády z června 2018, Strategický rámec Česká republika 2030 (dále jen „ČR 2030") a současně věcně navazuje na celou řadu studií, analýz, koncepčních a strategických dokumentů vydávaných na národní i nadnárodní úrovni. Dokument rozděluje vydefinované cíle podle oblastí vzdělávání (předškolní vzdělávání; základní vzdělávání; střední vzdělávání; vyšší odborné vzdělávání; hodnocení žáků, škol a školského systému; rovné příležitosti ve vzdělávání; zlepšení podmínek pracovníků v regionálním školství; základní umělecké, jazykové a zájmové vzdělávání; ústavní a ochranná výchova; další vzdělávání; řízení školského systému).
Hlavní cíle vydefinované dokumentem	1) Více peněz za kvalitní práci pedagogů. 2) Provést revizi kurikula a podpořit implementaci inovovaných RVP do škol. 3) Zlepšené řízení škol a školských zařízení zefektivněním spolupráce centra a středního článku řízení (krajské úřady).
Odkaz na strategii v plném znění	http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/dz-cr-2019-2023

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 13: Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2019–2020

Platnost dokumentu	2019–2020
Stručný obsah dokumentu	Cílem dokumentu je na základě dosavadních zkušeností zlepšit podmínky pro realizaci změn a přispívat k širokému přijetí principů inkluze u odborné i široké veřejnosti.
Hlavní cíle vydefinované dokumentem	1) Informovat veřejnost a pedagogické pracovníky o inkluzivním vzdělávání. 2) Připravovat relevantní data pro rozhodování MŠMT v oblasti inkluzivního vzdělávání. 3) Zajistit datové podklady využitelné pro prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání. 4) Posilovat kompetence pedagogů škol v postupech individualizace ve vzdělávání. 5) Posílit speciálně pedagogické dovednosti v pregraduální přípravě a dalším profesním rozvoji pedagogických pracovníků v oblasti inkluzivního vzdělávání. 6) Vytvořit standard kvality školního poradenského pracoviště na úrovni vzdělávací instituce. 7) Zajistit služby zdravotní péče ve školách a školských zařízení. 8) Zkvalitnit a sjednotit poskytování poradenských služeb ve školách a ŠPZ.

	9) Zajistit a systematizovat jazykovou přípravu (čeština jako druhý jazyk). 10) Snižovat administrativní zátěž při realizaci inkluzivního vzdělávání do praxe. 11) Snižovat externí diferenciaci na úrovni předškolního, základního a středního vzdělávání.
Vyhodnocení naplňování strategie	Tento dokument navazuje na Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2016–2018.
Odkaz na strategii v plném znění	http://www.inkluzevpraxi.cz/apivb/akcni-plan-inkluzivniho-vzdelavani

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 14: Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020

Platnost dokumentu	2014–2020
Stručný obsah dokumentu	Strategie digitálního vzdělávání navrhuje soubor možných intervencí v počátečním vzdělávání na podporu digitálního vzdělávání (vzdělávání, které účinně využívá digitální technologie na podporu výuky a vzdělávání, které rozvíjí digitální gramotnost žáků) s cílem nastavit podmínky a procesy ve vzdělávání, které digitální vzdělávání umožní realizovat.
Hlavní cíle vydefinované dokumentem	1) Otevřít vzdělávání novým metodám a způsobům učení prostřednictvím digitálních technologií. 2) Zlepšit kompetence žáků v oblasti práce s digitálními technologiemi. 3) Rozvíjet informatické myšlení žáků.
Vyhodnocení naplňování strategie	V roce 2018 proběhlo průběžné hodnocení implementace Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020.
Odkaz na strategii v plném znění	http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-digitalniho-vzdelavani-do-roku-2020

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 15: Koncepce podpory mládeže 2014–2020

Platnost dokumentu	2014–2020
Stručný obsah dokumentu	Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020 určuje strategické cíle státní politiky ve vztahu k mládeži. Reflektuje potřeby mládeže zejména v oblasti vzdělávání a mobility, zaměstnanosti a podnikání mladých lidí, kultury a tvořivosti, jejich participace, zdraví a zdravého životního stylu, mládeže s omezenými příležitostmi a dobrovolnictví. Zabývá se také environmentální a globální rozvojovou problematikou včetně přístupu mladých lidí k právům a informacím.
Hlavní cíle vydefinované dokumentem	1) Usnadňovat rovný přístup dětí a mládeže k právům. 2) Usnadňovat rovný přístup dětí a mládeže k informacím. 3) Vytvářet příznivé a udržitelné podmínky pro účast dětí a mládeže v zájmovém a neformálním vzdělávání. 4) Rozšiřovat a zatraktivnit nabídku činnosti ve volném čas a motivovat děti a mládež k jejímu aktivnímu využívání.

	5) Podporovat zvyšování přeshraniční mobility mládeže. 6) Zlepšovat podmínky pro zaměstnanost a zaměstnatelnost mládeže. 7) Podporovat všestranný a harmonický rozvoj dětí a mládeže s důrazem na jejich fyzické a duševní zdraví a morální odpovědnost. 8) Podporovat aktivní zapojení děti a mládeže do rozhodovacích procesů a do ovlivňování společenského a demokratického života. 9) Vytvářet příznivé podmínky pro dobrovolnictví mladých lidí včetně oceňování a uznávání dobrovolných činností. 10) Usnadňovat začlenění dětí a mládeže s omezenými příležitostmi. 11) Motivovat děti a mládež k životu s principy udržitelného rozvoje a rozvíjet jejich environmentální gramotnost. 12) Podporovat rozvoj kompetencí dětí a mládeže pro bezpečné a tvořivé užívání médií. 13) Nabízet dětem a mládeži rozmanité cesty ke kultuře, umění a tradicím.
Odkaz na strategii v plném znění	http://www.msmt.cz/mladez/narodni-strategie-pro-mladez

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 16: Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020

Platnost dokumentu	2014–2020
Stručný obsah dokumentu	Strategie regionálního rozvoje České republiky 2014-2020 je základním koncepčním dokumentem v oblasti regionálního rozvoje. Ve strategické části je význam vzdělávání zmiňován v rámci prioritní oblasti „Regionální konkurenceschopnost", přičemž je kladen důraz na kvalitu, flexibilitu a efektivitu vzdělávací soustavy např. v souvislosti s adaptabilitou žáků/studentů na trhu práce. Vzdělávání je dále zmiňováno v rámci prioritní oblasti „Územní soudržnost", např. v souvislosti s podporou integrace a aktivizace sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených skupin obyvatelstva, dále v souvislosti s kvalitou, vybaveností, územní dostupností a rozmístěním jednotlivých typů škol či z pohledu tematiky volného času a jeho úzké vazby na vzdělávání.
Opatření vydefinované dokumentem	1) Zvýšení flexibility a zefektivnění vzdělávací soustavy s ohledem na předpokládaný demografický vývoj. 2) Zapojení zaměstnavatelů do odborné přípravy a odborného vzdělávání. 3) Podpora motivace žáků a studentů ve vazbě na místní trh práce. 4) Poskytování specifického vzdělávání a realizace volnočasových aktivit. 5) Zvyšování kvality a vybavenosti optimálně dimenzované sítě škol s ohledem na demografické trendy a aktuální i budoucí potřeby. 6) Zajištění územní dostupnosti a adekvátních kapacit vzdělávání. 7) Podpora vzdělávání sociálně vyloučených a ohrožených skupin obyvatelstva.
Vyhodnocení naplňování strategie	Pro roky 2019-2020 byl zpracován akční plán.
Odkaz na strategii v plném znění	https://mmr.cz/cs/Ministerstvo/Regionalni-rozvoj/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020-(1)

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 17: Strategie sociálního začleňování 2014–2020

Platnost dokumentu	2014–2020
Stručný obsah dokumentu	Strategie popisuje prioritní témata ČR pro oblast sociálního začleňování osob v období do roku 2020 a pro čerpání z veřejných rozpočtů ČR i využívání Evropských strukturálních a investičních fondů Evropské unie v programovém období 2014+. Dále obsahuje přehled opatření majících vliv na sociální začleňování a boj s chudobou a přehled relevantních materiálů a zdrojů.
Opatření vydefinované dokumentem	1) Zajistit podmínky (materiální, technické, finanční, personální) pro vzdělávání ve školách hlavního vzdělávacího proudu pro všechny děti, žáky a studenty. 2) Zkvalitnění a rozvoj poradenského systému za účelem zajištění rovného přístupu ve vzdělávání (od předškolního po vysokoškolské, vč. prevence rizikového chování). 3) Zajištění podpory rovného přístupu ve vzdělávání prostřednictvím mimoškolních aktivit (podpora efektivního zájmového a neformálního vzdělávání). 4) Minimalizace rizik spojených s rizikovým chováním u dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami prostřednictví podpory standardizovaných a certifikovaných služeb v oblasti primární prevence rizikového chování ve vzdělávání, ve spolupráci s rodinou a sociálními službami. 5) Podpora rozvoje a tvorby místních strategií rozvoje výchovně vzdělávací soustavy a systematické sociálně pedagogické intervence v domácnostech ohrožených sociálním vyloučením. 6) Podpora poradenských, intervenčních a aktivizačních služeb v činnosti vzdělávacích institucí. 7) Podpůrné služby k získání a dokončení vzdělávání pro osoby ze sociálně znevýhodněného prostředí podporující jednat samotné žáky a studenty ve studiu, tak jejich rodiče v podpoře svých studujících dětí. 8) Propojení a spolupráce škol, rodin, sociálních služeb a orgánů sociálně právní ochrany dítěte.
Vyhodnocení naplňování strategie	Průběh naplňování Strategie sociálního začleňování je shrnut ve zprávě za rok 2017.
Odkaz na strategii v plném znění	https://www.mpsv.cz/cs/17081

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 18: Strategický rámec Česká republika 2030

Platnost dokumentu	2017–2030
Stručný obsah dokumentu	*Česká republika 2030* je strategickým rámcem pro dlouhodobý rozvoj české společnosti, jehož cílem je zvyšování kvality života všech obyvatel a obyvatelek České republiky při respektování přírodních limitů. Na základě strukturální analýzy současného stavu a trendů formuluje strategické a specifické cíle, kterých by Česká republika měla do roku 2030 dosáhnout. Jejich naplňování bude v gesci věcně

	příslušných ústředních orgánů státní správy, strategický rámec zároveň bude sloužit jako vodítko pro rozvoj regionů a obcí.
Hlavní cíle vydefinované dokumentem	1) Vzdělávací systém je inkluzivní a vzájemně prostupný, neselektuje žáky a žákyně v útlém věku na talentované a netalentované a omezuje závislost vzdělávacích drah a výsledků na jejich socioekonomickém zázemí. 2) Systém vzdělávání podporuje učitele, učitelky a další vzdělavatele, aby se ve vzdělávání dokázali přinášet potřebné změny a převzít roli průvodců účastníků vzdělávání v měnícím se světě. Je otevřený intenzivnímu kontaktu s reálným světem a zapojuje všechny aktéry ve vzdělávání. 3) Vzdělávání zajišťuje každému přístup k rozvoji přenositelných kompetencí, potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život. Systém zahrnuje přiměřený všeobecný základ nezbytný pro další vzdělávání, zapojení do společnosti i pro porozumění vzájemné provázanosti současného světa. 4) Systém celoživotního vzdělávání je veřejně garantovaný a široce dostupný: Zaměřuje se jak na profesní vzdělávání, tak i na vzdělávání v oblasti přenositelných dovedností.
Odkaz na strategii v plném znění	https://www.cr2030.cz/strategie/dokumenty-ke-stazeni/

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 19: Národní strategie primární prevence rizikového chování 2019–2027

Platnost dokumentu	2019–2027
Stručný obsah dokumentu	Národní strategie 2019-2027 je základním strategickým dokumentem MŠMT, který tvoří/vytváří základní rámec politiky primární prevence rizikového chování v České republice.
Hlavní cíle vydefinované dokumentem	Prostřednictvím efektivního systému primární prevence, fungujícího na základě komplexního působení všech na sebe vzájemně navazujících subjektů, snížit míru rizikového chování u dětí a mládeže a minimalizovat jeho vznik.
Vyhodnocení naplňování strategie	Národní strategie 2019–2027 navazuje na Národní strategii primární prevence a rizikového chování na období 2013–2018. Pro roky 2019–2021 byl zpracován akční plán k naplňování strategie.
Odkaz na strategii v plném znění	http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/strategie-a-koncepce-ap-msmt

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 20: Koncepce podpory rozvoje nadání a péče o nadané na období let 2014–2020

Platnost dokumentu	2014–2020
Stručný obsah dokumentu	Dokument navazuje na „Koncepci péče o mimořádně nadané děti a žáky pro období let 2009–2013". Koncepce 2014–2020 se odlišuje od předchozí koncepce zejména v tom, že se neomezuje pouze na cílovou skupinu (mimořádně) nadaných dětí, žáků a studentů, nýbrž je zaměřena šířeji – na podporu identifikace, rozvoje a uplatnění nadání dětí, žáků a studentů (dále jen podpora nadání).

Hlavní cíle vydefinované dokumentem	1) Kontinuální systematická podpora identifikace, rozvoje a uplatnění nadání. 2) Aktivní vyhledávání a vytváření příležitostí k identifikaci, rozvoji a uplatnění nadání. 3) Systematickou podporu rozvoje odborných kompetencí a vzájemné spolupráce všech aktérů podílejících se na rozvoji a péči o nadané. 4) Poskytování zpětně vazby o (potřebných) změnách systému, které by měly být reflektovány v právních předpisech. 5) Mezinárodní spolupráce, realizace výzkumů a zveřejňování relevantních informací z oblasti nadání a péče o nadané. 6) Průběžné monitorování a evaluace systému.
Odkaz na strategii v plném znění	http://www.msmt.cz/mladez/system-podpory-nadani

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

Tab. 21: Státní program environmentální vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016–2025

Platnost dokumentu	2016–2025
Stručný obsah dokumentu	Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016–2025 je klíčovou národní strategií pro oblast EVVO a EP, která strukturovaně definuje vizi, cíle a opatření (v akčních plánech potom i úkoly), do nichž se vedle orgánů státní správy zapojují kraje, obce a města, školy, včetně škol vysokých, specializovaná zařízení pro EVVO a EP jako jsou střediska ekologické výchovy a environmentální poradny, další subjekty zřizované veřejnou správou i soukromé, neziskové organizace, vzdělávací a výzkumné instituce, muzea, ZOO, botanické zahrady, lesnické instituce, knihovny či zařízení církví apod.
Hlavní oblasti vydefinované dokumentem	1) Udržitelnost systému a prostředí pro EVVO a EP. 2) Kvalita, diverzita a inovace v EVVO a EP. 3) Spolupráce, síťování a porozumění EVVO a EP. 4) Posilování postavení a porozumění EVVO a EP – propagace, PR, popularizace. 5) Vzdělávací cíle a relevantní témata.
Vyhodnocení naplňování strategie	Na roky 2019-2021 je zpracován akční plán.
Odkaz na strategii v plném znění	https://www.mzp.cz/cz/statni_program_evvo_ep_2016_2025

Zdroj: vlastní zpracování, 2019.

1.1.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Agregované výsledky dotazníkového šetření, které byly poskytnuty ŘO OP VVV realizačním týmům MAP s daty k 26. listopadu 2018, nejsou v této analytické části zohledněny z důvodu nízkého procenta zapojení mateřských a základních škol ze zájmového regionu (mateřské školy SO ORP Česká Třebová – 42,9 %, základní školy SO ORP Česká Třebová – 33,3 %, mateřské školy SO ORP Ústí nad Orlicí – 36,8 %, základní školy SO ORP Ústí nad Orlicí - 25 %). Data k 30. 10. 2019, které mají být realizačním týmům MAP předány, budou zohledněny při další aktualizaci analytické části MAP ve školním roce 2020/2021.

Relevantním tedy pro aktualizaci analytické části MAP zůstává dotazníkové šetření ze školního roku 2015/2016.

1.1.3.1 Dotazníkové šetření realizované MŠMT

Východiskem pro stanovení základních problémových okruhů bylo dotazníkové šetření realizované MŠMT, které bylo zahájeno v prosinci 2015. V SO ORP Ústí nad Orlicí se ho aktivně zúčastnilo 19 mateřských škol, tj. 100 % a 16 základních škol, tj. také 100 %. V SO ORP Česká Třebová se na něm podílelo 6 mateřských škol ze 7 (jedna mateřská škola vyplnila dotazník dodatečně), tj. 85,7 % a 7 základních škol, tj. 100 %. Získaná data tak můžeme považovat za relevantní.

Výsledky dotazníkového šetření

Základní školy – hlavní oblasti rozvoje definované v dotazníkovém šetření

Pro základní školy patří mezi nejvíce prioritní oblasti: podpora inkluzivního/společného vzdělávání a rozvoj infrastruktury školy, vč. rekonstrukcí a vybavení.[2]

Tab. 22: Hlavní oblasti podporované z OP – ZŠ v SO ORP Ústí nad Orlicí

Hlavní oblasti podporované z OP – ZŠ v SO ORP Ústí nad Orlicí	Pořadí podle potřeb škol
A. Podpora inkluzivního / společného vzdělávání	1
B. Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	3
C. Podpora rozvoje matematické gramotnosti	4
D. Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě žáků	6
E. Podpora polytechnického vzdělávání	5
F. Rozvoj infrastruktury školy, vč. rekonstrukcí a vybavení	2

Zdroj: dotazníkové šetření MŠMT, 2015-2016.

[2] *pozn: Seřazení všech 6 hlavních oblastí od 1 (= největší potřeba rozvíjet danou oblast v rámci podpory z Evropské unie v letech 2016–2020) do 6 (= nejmenší potřeba rozvíjet danou oblast v rámci podpory z Evropské unie v letech 2016–2020).*

Tab. 23: Hlavní oblasti podporované z OP – ZŠ v SO ORP Česká Třebová

Hlavní oblasti podporované z OP – ZŠ v SO ORP Česká Třebová	Pořadí podle potřeb škol
A. Podpora inkluzivního / společného vzdělávání	2
B. Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	5
C. Podpora rozvoje matematické gramotnosti	4
D. Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě žáků	6
E. Podpora polytechnického vzdělávání	3
F. Rozvoj infrastruktury školy, vč. rekonstrukcí a vybavení	1

Zdroj: dotazníkové šetření MŠMT, 2015-2016.

Mateřské školy – hlavní oblasti rozvoje definované v dotazníkovém šetření

Jak uvádí následující údaje, pro mateřské školy jsou největšími prioritami: podpora polytechnického vzdělávání a v závěsu jsou podpora inkluzivního/společného vzdělávání a rozvoj infrastruktury školy, vč. rekonstrukcí a vybavení.[3]

Tab. 24: Hlavní oblasti podporované z OP – MŠ v SO ORP Ústí nad Orlicí

Hlavní oblasti podporované z OP – MŠ v SO ORP Ústí nad Orlicí	Pořadí podle potřeb škol
A. Podpora inkluzivního / společného vzdělávání	2
B. Podpora rozvoje čtenářské pregramotnosti	6
C. Podpora rozvoje matematické pregramotnosti	5
D. Podpora kompetencí k iniciativě a kreativitě žáků	4
E. Podpora polytechnického vzdělávání	1
F. Rozvoj infrastruktury školy, vč. rekonstrukcí a vybavení	2

Zdroj: dotazníkové šetření MŠMT, 2015-2016.

Tab. 25: Hlavní oblasti podporované z OP – MŠ v SO ORP Česká Třebová

Hlavní oblasti podporované z OP – MŠ v SO ORP Česká Třebová	Pořadí podle potřeb škol
A. Podpora inkluzivního / společného vzdělávání	2
B. Podpora rozvoje čtenářské pregramotnosti	4
C. Podpora rozvoje matematické pregramotnosti	5
D. Podpora kompetencí k iniciativě a kreativitě žáků	6
E. Podpora polytechnického vzdělávání	2
F. Rozvoj infrastruktury školy, vč. rekonstrukcí a vybavení	1

Zdroj: dotazníkové šetření MŠMT, 2015-2016.

[3] *pozn: Seřazení všech 6 hlavních oblastí od 1 (= největší potřeba rozvíjet danou oblast v rámci podpory z Evropské unie v letech 2016–2020) do 6 (= nejmenší potřeba rozvíjet danou oblast v rámci podpory z Evropské unie v letech 2016–2020).*

Nejvýznamnější překážky v jednotlivých sledovaných oblastech (podíl škol v rámci ORP, které danou překážku označily za nejvýznamnější)[4]

Podpora inkluzivního / společného vzdělávání

Mateřské i základní školy pro obě správní území ORP v poměrně značné shodě definují jako nejvýznamnější překážky pro danou oblast nedostatečné finanční zajištění personálních nákladů na práci s heterogenními skupinami dětí (především organizačně a finančně náročnou roli asistentů pedagoga) a velký počet dětí ve třídách, které mohou být způsobené předsudky pedagogickými pracovníky a nedostatečné zkušenosti s jinými formami výuky.

Tab. 26: PODPORA INKLUZIVNÍHO / SPOLEČNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

Nejvýznamnější překážky pro danou oblast	MŠ		ZŠ	
	SO ORP Ústí nad Orlicí	SO ORP Česká Třebová	SO ORP Ústí nad Orlicí	SO ORP Česká Třebová
Nedostatečné finanční zajištění personálních nákladů na práci s heterogenními skupinami dětí (např. asistentů pedagoga, pedagogické i nepedagogické pracovníky)	26,3 %	16,7 %	x	28,6 %
Nedostatek finančních prostředků pro realizaci mimoškolního vzdělávání pro znevýhodněné žáky (např. výstavy, exkurze, kroužky apod.)		16,7 %	x	
Nedostatečná vzájemná komunikace školy a rodiny (nezvládání řešení konfliktů a problémů, nedostatečná schopnost školy obhájit vlastní názory a postupy apod.)	5,3 %			
Velký počet dětí ve třídách	42,1 %	66,7 %	x	28,6 %
Nedostatečná schopnost učitelů pracovat s heterogenní skupinou	5,3 %			
Nezájem učitelů o zavedení inkluzivního prostředí školy (nezájem o změnu metod, forem a stylu práce)	5,3 %			
Problematika je nová, nerozumíme jí, nemáme žádné zkušenosti v oblasti inkluze/společného vzdělávání	5,3 %			
Technická nemožnost bezbariérových úprav školy	5,3 %			
Na školu je tlačeno ze strany státu na rychlou změnu stávajícího systému			x	28,6 %
Zřizovatel školy nepovažuje téma inkluze za prioritu			x	

Zdroj: dotazníkové šetření MŠMT, 2015-2016.

[4] *Pozn.: v každé oblasti jsou uvedeny 3 nejvýznamnější definované překážky, v případě shodné hodnoty jsou uvedeny všechny definované překážky. Pro porovnání obou ORP zpracovatel doplnil data z obou regionů. Znak „x" je uváděn v případě pořadí, pokud je podíl nulový.*

Rozvoj čtenářské pre/gramotnosti, rozvoj matematické pre/gramotnosti

Shodně s výsledky v rámci kraje a celé ČR se pohybují i výsledky obou správních území ORP a za nejvýznamnější překážku pro čtenářskou a matematickou pregramotnost v mateřských školách a čtenářskou a matematickou gramotnost na základních školách uvádí nedostatek finanční podpory pro vybavení a technické zázemí. Pro čtenářskou pregramotnost na MŠ je také velikou překážkou nedostatek interaktivních metod a pomůcek pro rozvoj čtenářské i matematické pregramotnosti. Dále jsou výsledky velmi rozprostřené, záleží spíše na názoru a stavu konkrétních škol viz následující tabulky.

Tab. 27: ROZVOJ ČTENÁŘSKÉ PREGRAMOTNOSTI (POUZE PRO MŠ)

Nejvýznamnější překážky pro danou oblast	MŠ	
	SO ORP Ústí nad Orlicí	SO ORP Česká Třebová
Nedostatek stabilní finanční podpory pro rozvoj příslušné pregramotnosti (nedostatečné materiálně technické zázemí, chybějící finance na inovace a výměnu pomůcek k rozvoji pregramotností, nedostatečný počet pomůcek apod.)	42,1 %	66,7 %
Nedostatek interaktivních metod a pomůcek pro rozvoj pregramotnosti	63,2 %	66,7 %
Nedostatek možností pro sdílení dobré praxe	47,4 %	
Nedostupnost informačních a komunikačních technologií pro rozvoj příslušné gramotnosti		33,3 %
Nedostatečný rozvoj mentoringu a dalších kolegiálních forem podpory na škole ve vztahu k příslušným gramotnostem (malá kreativita, stereotyp vyučujících, nízká sebemotivace apod.)		33,3 %
Absence pozice samostatného pracovníka nebo pracovníků pro rozvoj příslušné pregramotnosti		33,3 %

Zdroj: dotazníkové šetření MŠMT, 2015-2016.

Tab. 28: ROZVOJ ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI (POUZE PRO ZŠ)

Nejvýznamnější překážky pro danou oblast	ZŠ	
	SO ORP Ústí nad Orlicí	SO ORP Česká Třebová
Nedostatek stabilní finanční podpory pro rozvoj příslušné gramotnosti (k personálnímu zajištění pedagogického dozoru koutků, volně otevřených učeben, k možnému půlení hodin, k inovaci a výměně učebních pomůcek k rozvoji gramotností, k zajištění dostatečného počtu těchto pomůcek apod.)	62,5 %	71,4 %
Nedostatek interaktivních metod a pomůcek pro rozvoj gramotnosti	6,3 %	
Nedostatečné uplatňování metod a forem výuky ve vztahu k heterogenním skupinám žáků	12,5 %	
Nedostatek možností pro sdílení dobré praxe	6,3 %	
Nezájem ze strany žáků a rodičů	6,3 %	14,3 %
Nedostatečný rozvoj mentoringu na škole ve vztahu k příslušným gramotnostem (malá kreativita, stereotyp vyučujících, nízká sebemotivace apod.)		14,3 %

Zdroj: dotazníkové šetření MŠMT, 2015-2016.

Tab. 29: ROZVOJ MATEMATICKÉ PREGRAMOTNOSTI (POUZE PRO MŠ)

Nejvýznamnější překážky pro danou oblast	MŠ	
	SO ORP Ústí nad Orlicí	SO ORP Česká Třebová
Nedostatek stabilní finanční podpory pro rozvoj příslušné pregramotnosti (nedostatečné materiálně technické zázemí, chybějící finance na inovace a výměnu pomůcek k rozvoji pregramotností, nedostatečný počet pomůcek apod.)	15,8 %	66,7 %
Nedostatek interaktivních metod a pomůcek pro rozvoj pregramotnosti	31,6 %	66,7 %
Nedostupnost informačních a komunikačních technologií pro rozvoj příslušné gramotnosti	10,5 %	33,3 %
Nedostatečný rozvoj mentoringu a dalších kolegiálních forem podpory na škole ve vztahu k příslušným gramotnostem (malá kreativita, stereotyp vyučujících, nízká sebemotivace apod.)		33,3 %
Absence pozice samostatného pracovníka nebo pracovníků pro rozvoj příslušné pregramotnosti		33,3 %
Nedostatečný tlak na implementaci rozvoje příslušné pregramotnosti na národní úrovni	10,5 %	

Zdroj: dotazníkové šetření MŠMT, 2015-2016.

Tab. 30: ROZVOJ MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI (POUZE PRO ZŠ)

Nejvýznamnější překážky pro danou oblast	ZŠ	
	SO ORP Ústí nad Orlicí	SO ORP Česká Třebová
Nedostatek stabilní finanční podpory pro rozvoj příslušné gramotnosti (k personálnímu zajištění pedagogického dozoru koutků, volně otevřených učeben, k možnému půlení hodin, k inovaci a výměně učebních pomůcek k rozvoji gramotností, k zajištění dostatečného počtu těchto pomůcek apod.)	56,3 %	42,9 %
Nízká časová dotace pro rozvoj příslušné gramotnosti mimo výuku	6,3 %	14,3 %
Nedostatečné uplatňování metod a forem výuky ve vztahu k heterogenním skupinám žáků	6,3 %	14,3 %
Nezájem ze strany žáků a rodičů		14,3 %
Nízká úroveň kooperace školy s dalšími aktéry k rozvoji gramotnosti (projekty se školami, s obcemi, science centry, neziskovými organizacemi apod.)		14,3 %
Chybějící nebo nedostatečný srovnávací nástroj úrovně gramotnosti pro žáky daného věku nebo ročníku	6,3 %	
Nedostatečný rozvoj mentoringu na škole ve vztahu k příslušným gramotnostem (malá kreativita, stereotyp vyučujících, nízká sebemotivace apod.)	6,3 %	

Zdroj: dotazníkové šetření MŠMT, 2015-2016.

Podpora kompetencí k iniciativě a kreativitě na mateřských školách a kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě na základních školách

V rámci mateřských škol se v daném kraji a celé ČR vyznačoval za největší překážku nedostatek finančních prostředků. Pro SO ORP Ústí nad Orlicí a Českou Třebovou byla tato překážka také velice zásadní spolu s malým zájmem a stereotypní přístup pedagogů k podpoře iniciativy a kreativity.

Tab. 31: PODPORA KOMPETENCÍ K INICIATIVĚ A KREATIVITĚ (POUZE MŠ)

Nejvýznamnější překážky pro danou oblast	MŠ	
	SO ORP Ústí nad Orlicí	SO ORP Česká Třebová
Malý zájem a stereotypní přístup pedagogů k podpoře iniciativy a kreativity	21,1 %	X
Nedostatek finančních prostředků pro zajištění pomůcek, literatury apod. pro rozvoj iniciativy a kreativity	31,6 %	x
Jiné	15,8 %	
Žádné	15,8 %	x
Zřizovatel školy nepovažuje téma za prioritu		x

Zdroj: dotazníkové šetření MŠMT, 2015-2016.

Tab. 32: PODPORA KOMPETENCÍ K PODNIKAVOSTI, INICIATIVĚ A KREATIVITĚ (POUZE ZŠ)

Nejvýznamnější překážky pro danou oblast	ZŠ	
	SO ORP Ústí nad Orlicí	SO ORP Česká Třebová
Malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti, iniciativy a kreativity	18,8 %	
Malý zájem žáků o témata, cvičení, projekty rozvíjející kompetence k podnikavosti, iniciativě a kreativitě	6,3 %	
Nedostatečná dostupnost informačních a komunikačních technologií pro výuku v oblasti podnikavosti, iniciativy a kreativity	6,3 %	
Nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku	62,5 %	71,4 %
Jiné	6,3 %	
Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik v oblasti podnikavosti, iniciativy a kreativity		28,6 %

Zdroj: dotazníkové šetření MŠMT, 2015-2016.

Podpora polytechnického vzdělávání

Napříč výsledky pro ČR, Pardubický kraj a konkrétněji pak SO ORP České Třebové a Ústí nad Orlicí se v MŠ i ZŠ vyznačuje jako největší překážkou pro polytechnické vzdělávání nedostatek financí na jeho podporu a nedostatek vybavení (pomůcky, laboratoře, nedostatečné prostory). Mateřské školy z SO ORP Ústí nad Orlicí považují za silnou překážku také málo příležitostí k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti polytechniky. Obecně se školy dále shodují na malém zájmu pedagogů o podporu polytechniky ve školách, strachu o bezpečnost dětí či absenci pozice pracovníka pro rozvoj dané oblasti.

Tab. 33: PODPORA POLYTECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ (MŠ)

Nejvýznamnější překážky pro danou oblast	MŠ	
	SO ORP Ústí nad Orlicí	SO ORP Česká Třebová
Nevhodné či žádné vybavení pomůckami pro rozvoj polytechnického vzdělávání (vybavení tříd, heren, hřišť, keramických dílen apod.)	5,3 %	33,3 %
Malý zájem pedagogů o podporu polytechnického vzdělávání nebo strach o bezpečnost dětí	10,5 %	
Absence pozice samostatného pracovníka nebo pracovníků pro rozvoj polytechnického vzdělávání	5,3 %	16,7 %
Nedostatek financí na podporu polytechnického vzdělávání	36,8 %	50,0 %
Nedostatek příležitostí k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti polytechniky	26,3 %	
Jiné	10,5 %	
Žádné	5,3 %	

Zdroj: dotazníkové šetření MŠMT, 2015-2016.

Tab. 34: PODPORA POLYTECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ (ZŠ)

Nejvýznamnější překážky pro danou oblast	ZŠ	
	SO ORP Ústí nad Orlicí	SO ORP Česká Třebová
Nedostatečné/neodpovídající prostory	12,5 %	14,3 %
Nevhodné či žádné vybavení laboratoří, odborných učeben, dílen apod.	31,3 %	14,3 %
Malý zájem o polytechnické vzdělávání ze strany žáků a rodičů	6,3 %	28,6 %
Nedostatek financí na úhradu vedení volitelných předmětů a kroužků	25,0 %	42,9 %
Absence pozice samostatného pracovníka nebo pracovníků pro rozvoj polytechniky	12,5 %	
Jiné	12,5 %	

Zdroj: dotazníkové šetření MŠMT, 2015-2016.

1.1.3.2 Dotazníkové šetření k finanční náročnosti vzdělávání

Podkladem pro aktualizaci analytické části MAP je souhrnná zpráva k dotazníkovému šetření k finanční náročnosti. Toto dotazníkové šetření probíhalo od 26. února do 22. března 2019 a zaměřovalo se na finanční náročnost z pohledu mateřských škol, základních škol a zákonných zástupců. Celá zpráva je k dispozici na webových stránkách https://www.maporlicko.cz/probehle-aktivity/detail/souhrnna-zprava-k-dotaznikovemu-setreni-k-financni-narocnosti-vzdelavani.

1.1.3.3 Informace o stávajícím stavu čtenářské, matematické a digitální gramotnosti a inkluzivity v území MAP včetně srovnání se situací v ČR

Stávající stav čtenářské, matematické a digitální gramotnosti a inkluzivity v území MAP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová se situací v České republice byl porovnáván na základě dat zjištěných v rámci aktivity

2.7 Podpora škol v plánování, ve které byly tvořeny Popisy potřeb škol, výroční a tematické zprávy České školní inspekce (např. zprávy o šetření PISA, TALIS v ČR).

Čtenářská gramotnost

V hodnocení materiálních podmínek čtenářské gramotnosti se v porovnání dat za zájmové území a dat za Českou republiku získané informace shodují. V této oblasti školy zapojené do MAP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová identifikovaly prostor ke zlepšení ve vytváření čtenářsky podnětného prostředí (čtenářské koutky) a obměně knižního fondu v žákovských knihovnách. Tato zjištění se shodují s tvrzeními uvedenými v tematické zprávě České školní inspekce (Rozvoj čtenářské gramotnosti na základních a středních školách ve školním roce 2017/2018).

V oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků dochází k pravidelnému absolvování kurzů DVPP. Tyto kurzy se zaměřují na rozvoj čtenářské gramotnosti a pregramotnosti. K jejich absolvování jsou využívány tzv. Šablony nebo voleny kurzy DVPP dle zájmu a aktuální potřebnosti rozšířit v dané oblasti znalosti a pedagogické kompetence. Hlavně mateřské školy využívají k rozvoji svých kompetencí sdílení zkušeností v rámci návštěv ostatních mateřských škol z regionu i širšího okolí. Tyto aktivity se shodují s doporučeními České školní inspekce.

Jedním z doporučení ČŠI je posilovat dovednosti žáků pro řešení náročnějších činnosti vztahujících se ke čtenářské gramotnosti. Na základě zjištění v rámci Popisu potřeb škol v oblasti posilování žákovi hlubší práce s textem se osvědčily čtenářské kluby a čtenářské dílny. Školy získávají finanční prostředky na čtenářské kluby ze Šablon. Jednou z dalších cest, jak dochází v regionu k posilování vztahu ke čtení a posilování čtenářské gramotnosti je aktivní využívání žákovských knihoven, realizace čtenářských lekcí, zapojování do různých projektů (např. Čtení pomáhá, Celé Česko čte dětem, Záložka do knihy spojuje školy atd.) či tvorba vlastní knížky. V rámci těchto aktivit dochází k propojování aktérů, kteří jsou důležití pro rozvoj čtenářské gramotnosti.

Na základě doporučení České školní inspekce je nutné se v oblasti čtenářské gramotnosti věnovat těmto tématům:

- Spolupráce pedagogických pracovníků napříč vzdělávacími obory a vzdělávacím oblastmi.
- Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti napříč předměty a vzdělávacími oblastmi v jiných, než je český jazyk a literatura.
- Posilovat dovednosti žáků pro řešení náročnějších činností vztahujících se ke čtenářské gramotnosti.
- Zlepšit prostorově-materiální příležitosti žáků ke čtení.
- Využívat dostupné informace sumativního i formativního hodnocení v rámci koncepčního přístupu k rozvoji čtenářské gramotnosti žáků.
- Rozšiřovat spolupráci s odborníky, rodiči při rozvoji čtenářské gramotnosti žáků.

Matematická a digitální gramotnost

V oblasti matematické gramotnosti vnímají školy ze zájmového regionu jako nutné ke zlepšení zvyšování zájmu žáků základních škol o matematickou gramotnost, zlepšit využívání poznatků, které žáci získají v rámci výuky a snažit se více ve výuce provázat jednotlivé vzdělávací oblasti. Toto tvrzení škol se shoduje s výstupy tematické zprávy České školní inspekce k rozvoj matematické gramotnosti.

S existencí tzv. Šablon začaly regionální školy využívat kluby deskových a logických her jako podpory k podnícení zájmu v rozvoji matematické gramotnosti. Některé školy z regionu obohacují hodiny matematiky alternativními přístupy např. Hejného metodou výuky matematiky nebo činnostní matematikou. Lze konstatovat, že školy se zapojují do různých projektů na podporu matematické gramotnosti (např. projekt Abeceda peněz, soutěže v programování) nebo realizují vlastní projektové dny.

Využití digitálních technologií v regionálních školách se shoduje se zjištěními zjištěnými Českou školní inspekcí. Některé ze základních škol mají slabá místa ve větším využití digitálních technologií k rozvoji gramotností (nejen ve vybavení škol digitálními zařízeními, ale i ve schopnostech pedagogických pracovníků s digitálními zařízeními správně pracovat).

Na základě doporučení České školní inspekce je nutné se v oblasti matematické a digitální gramotnosti věnovat těmto tématům:

- Hledat a využívat možnosti pro zvyšování zájmu žáků o matematiku, například prostřednictvím zaváděním vhodných inovací edukačních metod, zachováním či posílením nabídky doplňujících aktivit s vazbou na rozvoj matematické gramotnosti, zvyšováním kvality využití ICT technologií včetně vhodných aplikací ve výuce matematiky a posilováním využití diferencované výuky (např. různá obtížnost řešených úloh) a formativního hodnocení žáků v oblasti matematické gramotnosti.
- Vytvářet podmínky pro rozvoj matematické gramotnosti žáků napříč předměty a vzdělávacími oblastmi (např. spolupráce učitelů, rozvíjení kompetencí učitelů v této oblasti).
- Zaměřit pozornost na účelné využití informačních technologií, které budou mít pozitivní dopad nad motivaci žáků, dále na zvýšení efektivity uplatňovaných metod výuky, její individualizaci a podporu implementace technik formativního hodnocení směřujících k dosahování lepších vzdělávacích výsledků žáků.
- Posílit vnímání informačních technologií jako příležitosti pro zlepšení práce učitele s žáky vytvořením podmínek a podpory v podobě přístupu k otevřeným vzdělávacím zdrojům, obsahujícím hodnocení jejich kvality a vhodnosti využití ve výuce.

Inkluzivita

V oblasti inkluzivity je školami velmi pozitivně hodnocena přítomnost asistenta pedagoga (podpora dítěte/žáka přiznaná na základě podpůrných opatření) nebo školního asistenta (personální nepedagogická podpora z tzv. Šablon) ve výuce. Toto tvrzení škol se shoduje s tvrzením z tematické zprávy České školní inspekce ke společnému vzdělávání. Na základě mapování situace v území

vyplívá, že se školy (jedná se hlavně o městské školy) snaží vytvářet školská poradenská pracoviště, která mají podporovat žáky ohrožené školním neúspěchem. Tato skutečnost přispívá ke zlepšování spolupráce mezi pedagogy a asistenty pedagoga. Prostor pro zlepšení školy vnímají hlavně u spolupráce pedagogů 2. stupně a asistentů pedagoga.

Velkým přínosem pro podporu dětí ohrožených školním neúspěchem v mateřských školách je možnost čerpat finanční prostředky na personální podporu chůvy (pro dvouleté děti) nebo školního asistenta. Tato podpora usnadňuje adaptaci dětí mladších tří let a dětí ohrožených školním neúspěchem. Jak základní, tak mateřské školy se shodují, že pro jejich fungování je důležité získat finanční prostředky na personální podporu dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem. Toto tvrzení se shoduje se závěry České školní inspekce.

Pedagogičtí pracovníci absolvují kurzy DVPP se zaměřením na práci s dětmi/žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, aby byli schopni zvolit dle situace nejvhodnější metody a formy práce s těmito dětmi.

Na základě doporučení České školní inspekce je nutné se v inkluzi věnovat těmto tématům:

- Zjednodušit administrativní procesy spojené s poskytováním podpory všech stupňů.
- Vytvořit jednotný systém pro evidenci a kontrolu doporučených podpůrných opatření, návazně pak žádostí škol o financování těchto podpůrných opatření a skutečně realizovaných (pořízených) podpůrných opatření.
- Jednoznačně stanovit přípustné způsoby financování podpory dětí a žáků vzdělávaných ve školách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona, tak, aby tyto školy byly schopny zajistit efektivní vzdělávání žáků s respektem k jejich speciálním vzdělávacím potřebám.
- Zlepšit personální podmínky ve školách – podpořit možnosti získávání školních speciálních pedagogů, školních psychologů a zejména asistentů pedagoga (motivace uchazečů, získání kvalifikace, finanční ohodnocení, motivace k setrvání ve škole).
- Posílit spolupráci učitelů a asistentů pedagoga ve třídě, do dalšího vzdělávání více zapojovat také asistenty pedagoga.

1.1.4 Charakteristika školství v řešeném území

Tato kapitola vychází z dat obsažených ve Strategii území správního obvodu ORP Česká Třebová, Strategii území správního obvodu ORP Ústí nad Orlicí, z Popisů potřeb škol, vlastního šetření a výkazů MŠMT.

Do územního vymezení MAP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová (obr. 5) spadá celkem 21 obcí (16 SO ORP Ústí nad Orlicí, 5 SO ORP Česká Třebová). Počet škol, které se v území nacházejí znázorňuje tab. 35. Celkem v 5 obcích nemají obyvatele k dispozici žádné školské zařízení (Hrádek, Přívrat, Řetůvka, Sudislav nad Orlicí, Voděrady).

Tab. 35: Počty škol a školských zařízení v SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová ve školním roce 2018/2019.

Název obce	SO ORP	MŠ	ZŠ	ZŠ a MŠ	DDM	ZUŠ	ZŠ dle § 16, odst. 9	Gymnázia
Brandýs nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	1	1					
Česká Třebová	Česká Třebová	4	4		1	1		1
České Libchavy	Ústí nad Orlicí			1				
Dlouhá Třebová	Ústí nad Orlicí			1				
Dolní Dobrouč	Ústí nad Orlicí	1	1					
Hnátnice	Ústí nad Orlicí	1	1					
Jehnědí	Ústí nad Orlicí			1				
Libchavy	Ústí nad Orlicí			1				
Orlické Podhůří	Ústí nad Orlicí			1				
Rybník	Česká Třebová			1				
Řetová	Ústí nad Orlicí			1				
Semanín	Česká Třebová			1				
Sopotnice	Ústí nad Orlicí			1				
Třebovice	Česká Třebová			1				
Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	8	4		1	1	1	1
Velká Skrovnice	Ústí nad Orlicí		1					

Zdroj: vlastní šetření.

V České Třebové funguje soukromá základní škola, jedná se o detašované pracoviště Základní školy Na rovině Chrudim. Při Základní škole Ústí nad Orlicí, Bratří Čapků 1332 je od školního roku 2018/2019 otevřena inovativní třída s programem Začít spolu.

Územní vymezení MAP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová

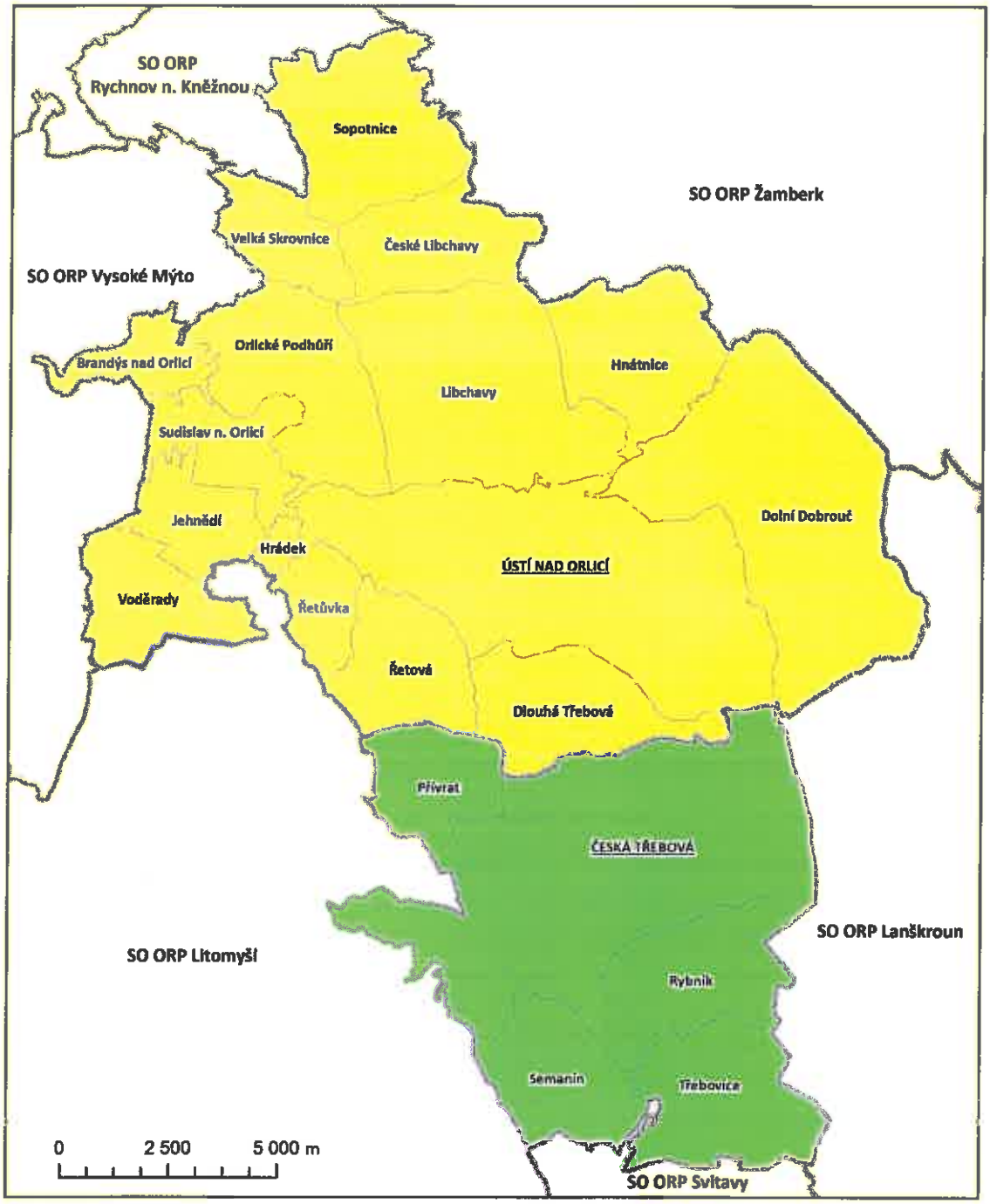

MAS ORLICKO, z.s.
MAP pro správní obvod ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová
2017
zdroj podkladových dat: ArcČR 500. ARCDATA PRAHA [online]. 2017 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: https://www.arcdata.cz/produkty/geograficka-data/arccr-500

Obr. 5: Územní vymezení MAP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová *(zdroj: vlastní zpracování).*

V zájmové regionu fungují 2 základní umělecké školy (ZUŠ Česká Třebová, ZUŠ Jaroslava Kociana Ústí nad Orlicí) a 2 detašovaná pracoviště základních uměleckých škol: v Dolní Dobrouči (pobočka ZUŠ Letohrad) a v Brandýse nad Orlicí (pobočka ZUŠ Choceň). V oblasti zájmového vzdělávání fungují v území 2 domy dětí a mládeže – Dům dětí a mládeže Kamarád Česká Třebová, Dům dětí a mládeže Duha Ústí nad Orlicí.

V oblasti neformálního vzdělávání funguje na Orlickoústecku a Českotřebovsku mnoho organizací – skauti, mladí hasiči, mateřská a rodinná centra, sportovní sdružení, myslivecká sdružení atd.

Pardubický kraj zřizuje v Ústí nad Orlicí Speciální základní školu, mateřskou školu a praktickou školu, která má celkem 11 součástí: základní škola, základní škola speciální, detašované pracoviště ZŠ a MŠ při Orlickoústecké nemocnici, školní družina, přípravný stupeň, školní internát, školní jídelna, speciálně pedagogické centrum Kamínek, praktická škola dvouletá, detašované pracoviště základní školy v České Třebové, detašované pracoviště speciální základní školy, mateřské školy a praktické školy při Domovu pod hradem Žampach.

Na území Orlickoústecka a Českotřebovska jsou Pardubickým krajem zřízena 2 gymnázia Gymnázium Česká Třebová a Gymnázium Ústí nad Orlicí. Dále pak 4 střední školy: Střední škola uměleckoprůmyslová Ústí nad Orlicí, Vyšší odborná škola a střední škola technická Česká Třebová, Střední škola automobilní Ústí nad Orlicí, Vyšší odborná škola a střední škola zdravotnická a sociální Ústí nad Orlicí.

1.1.4.1 Předškolní vzdělávání

Na Orlickoústecku a Českotřebovsku je obcemi zřízeno celkem 25 mateřských škol (Tab. 36). Počet mateřských škol se v dlouhodobém trendu nemění. Jedná se o tyto mateřské školy:

SO ORP Česká Třebová:

- Mateřská škola a základní škola Třebovice;
- Mateřská škola Česká Třebová, Habrmanova;
- Mateřská škola Česká Třebová, U Koupaliště;
- Mateřská škola Česká Třebová, U Stadionu;
- Mateřská škola Česká Třebová, Vinohrady;
- Základní škola a mateřská škola Rybník;
- Základní škola a mateřská škola Semanín.

SO ORP Ústí nad Orlicí:

- Mateřská škola Brandýs nad Orlicí;
- Mateřská škola Dolní Dobrouč;
- Mateřská škola Hnátnice;
- Mateřská škola KLUBÍČKO Ústí nad Orlicí, Dělnická 67;
- Mateřská škola Lentilka, Ústí nad Orlicí, Heranova 1348;
- Mateřská škola u skřítka Jasánka, Ústí nad Orlicí, Nerudova 136;
- Mateřská škola Ústí nad Orlicí, Černovír 96;
- Mateřská škola Ústí nad Orlicí, Knapovec 8;
- Mateřská škola Ústí nad Orlicí, Na Výsluní 200;

- Mateřská škola Ústí nad Orlicí, Pod Lesem 290;
- Mateřská škola Ústí nad Orlicí, Sokolská 165;
- Základní škola a mateřská škola České Libchavy;
- Základní škola a mateřská škola Dlouhá Třebová;
- Základní škola a mateřská škola Jehnědí;
- Základní škola a mateřská škola Libchavy;
- Základní škola a mateřská škola Orlické Podhůří;
- Základní škola a mateřská škola Řetová;
- Základní škola a mateřská škola Sopotnice.

Tab. 36: Vývoj počtu tříd a počtu dětí v mateřských školách zřizovaných obcemi SO ORP Česká Třebová a SO ORP Ústí nad Orlicí v časové radě školních roků 2013/2014 až 2018/2019.

Školní rok	Počet MŠ	Počet běžných tříd	Počet speciálních tříd	Počet dětí v běžných třídách	Počet dětí ve speciálních třídách	Celkový počet pedag. úvazků	Počet dětí na 1 pedag. úvazek	Počet dětí na 1 třídu
2018/2019	25	67	1	1512	12	132,2	11,5	22,4
2017/2018	25	67	1	1542	14	125,7	12,4	22,9
2016/2017	25	65	2	1502	24	123,4	12,4	22,8
2015/2016	25	65	2	1560	26	125	12,7	23,7
2014/2015	25	65	2	1609	27	126,8	12,9	24,4
2013/2014	25	65	2	1605	25	125,6	13	24,3

Zdroj: výkazy MŠMT S1-01 a R13-01, 2019, vlastní zpracování.

Ve školním roce 2017/2018 došlo ke zvýšení počtu běžných tříd mateřských škol z 65 na 67, tento nárůst byl způsoben otevřením nové třídy v Mateřské škole Česká Třebová, Vinohrady a zrušením speciální třídy v Mateřské škole KLUBÍČKO Ústí nad Orlicí, Dělnická 67. Od tohoto školního roku jediná speciální třída funguje v Mateřské škole Česká Třebová, Habrmanova.

Speciální základní škola, mateřská škola a praktická škola Ústí nad Orlicí zřizuje detašované pracoviště při Orlickoústecké nemocnici.

V oblasti předškolního vzdělávání působí v regionu také 2 lesní kluby: Dětský lesní klub Letokruh Česká Třebová a Dětský lesní klub Cesta malého stromu Libchavy. Oba kluby fungují na principech lesní pedagogiky a využívají prvky alternativních přístupů ke vzdělávání (např. Montessori, Waldorf).

V České Třebové k 31. 7. 2019 fungovaly 2 dětské skupiny: Dětská skupina Stonožka a Dětská skupina Kulíšek. Obě tyto dětské skupiny jsou evidovány Ministerstvem práce a sociálních věcí v rámci projektů na podporu dětských skupin.

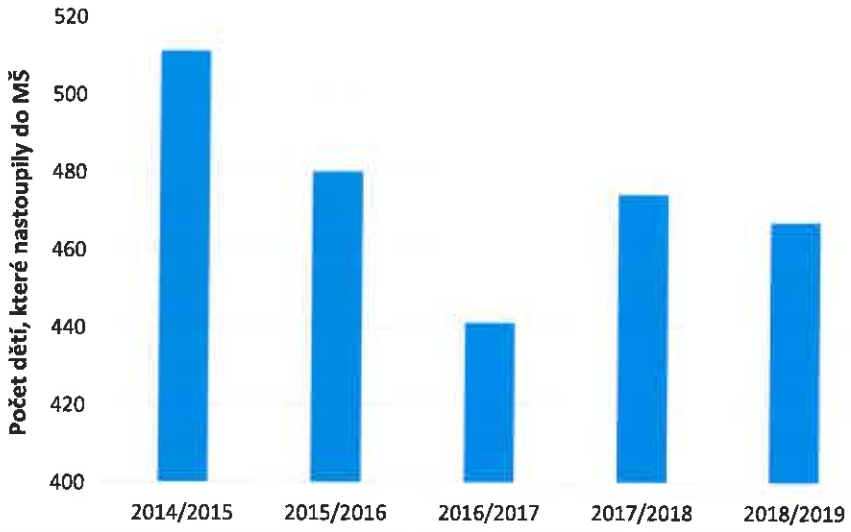

Obr. 6: Vývoj počtu dětí, které nastoupily do mateřských škol zřizovaných obcemi SO ORP Ústí nad Orlicí a SO ORP Česká Třebová ve školních rocích 2014/2015–2018/2019 *(Zdroj: výkazy MŠMT S1-01, 2019, vlastní zpracování).*

Obr. 6 znázorňuje vývoj počtu dětí, které nastoupily do mateřských škol zřizovaných obcemi SO ORP Ústí nad Orlicí a SO ORP Česká Třebová. Dle rozložení jednotlivých školních roků se lze domnívat, že počet dětí, které nastoupily do mateřské školy je ovlivněn jednak demografickou křivkou, tak zavedením povinného posledního předškolního roku od školního roku 2017/2018, kdy mezi školními roky 2016/2017 a 2017/2018 došlo k nárustu nastoupivších dětí.

Od školního roku 2016/2017 došlo k nárůstu dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními. Tento nárůst byl způsoben novelou školského zákona a uzákoněním vyhlášky č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, kdy školská poradenská zařízení (PPP a SPC) začala dětem s SVP přidělovat 5 stupňů podpůrných opatření. Na základě výkazů MŠMT (výkaz S01-1) ve školním roce 2018/2019 se v mateřských školách vzdělávalo 43 dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními.

Vývoj obsazenosti mateřských škol zřizovaných obcemi je vyjádřen na obr. 7. Ve školním roce 2018/2019 se celková obsazenost mateřských škol za zájmové území pohybovala okolo 86 %. Všechny mateřské školy z Orlickoústecka a Českotřebovska jsou dlouhodobě z více než 50 % naplněny. Ve školním roce 2018/2019 měly 100% obsazenost Základní škola a mateřská škola Jehnědí, Mateřská škola U skřítka Jasánka, Ústí nad Orlicí, Mateřská škola Ústí nad Orlicí, Pod Lesem 290 a Mateřská škola Česká Třebová, U Stadionu. Obsazenost vyšší než 90 % byla v Základní škole a mateřské škole Řetová, Základní škole a mateřské škole Libchavy, Základní škola a mateřská škola Dlouhá Třebová, Základní škola a mateřská škola České Libchavy, Mateřská škola Česká Třebová, Vinohrady a Mateřská škola Česká Třebová, U Koupaliště.

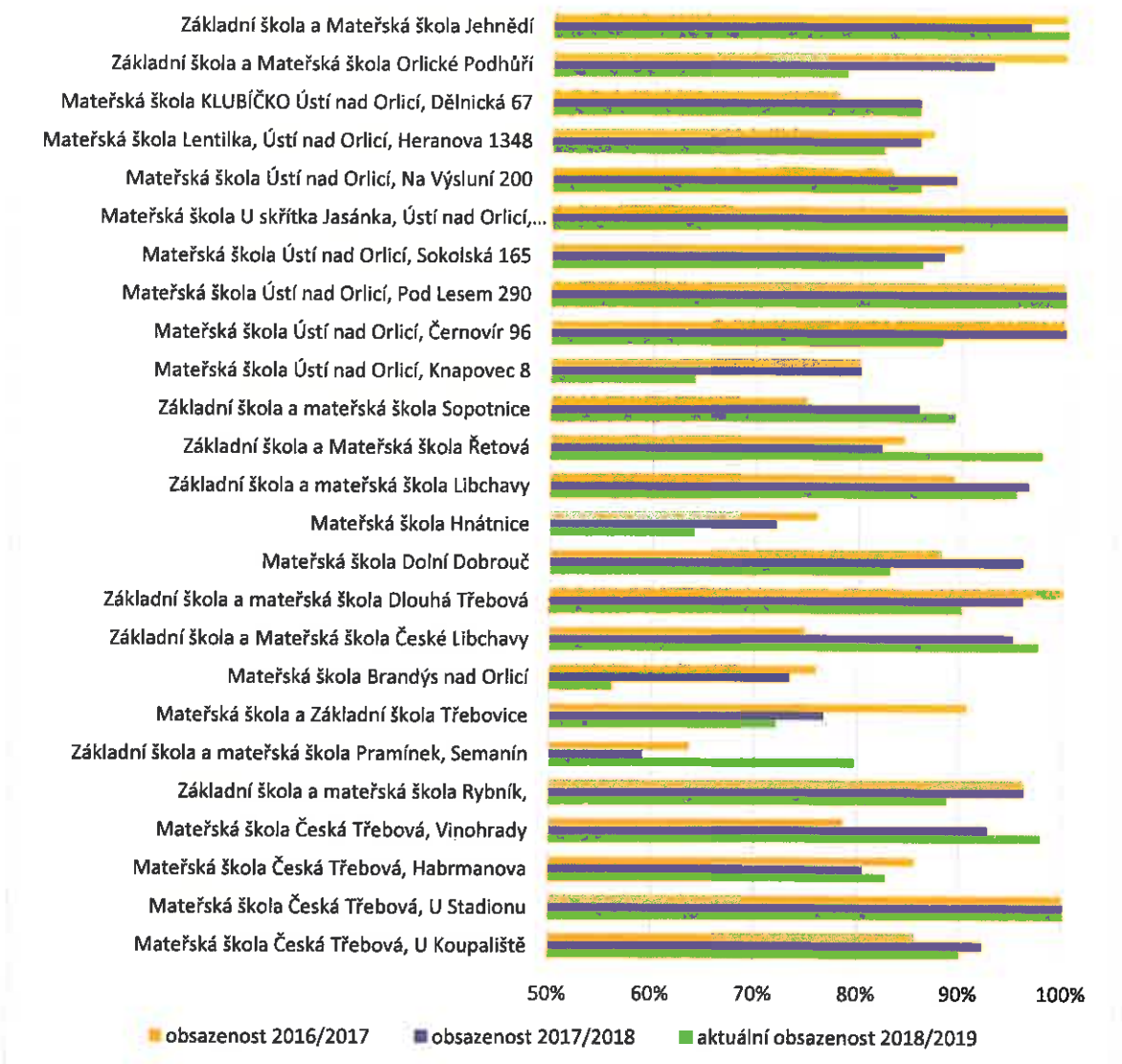

Obr. 7: Obsazenost mateřských škol zřizovaných obcemi v porovnání s celkovou kapacitou mateřských škol ve školních rocích 2016/2017–2018/2019 ***(Zdroj: výkazy MŠMT S1-01, Rejstřík škol a školských zařízení, 2019, vlastní zpracování).***

Očekávaný vývoj dětí v mateřských školách lze odvodit od křivky počtu narozených dětí (obr. 8). Největší nárůst v počtu narozených dětí byl zaznamenán mezi roky 2013 a 2014. Tyto děti jsou ve většině případů posledním rokem v mateřských školách. Z pohledu celého regionu nebude v dalších letech docházet k výrazným výkyvům mezi dětmi, které nastupují do mateřských škol a dětmi, které z mateřských škol odcházejí, což znamená, že by kapacity mateřských škol měly být dostačující. Samozřejmě situace v jednotlivých obcích může být odlišná. Např. v České Třebové lze předpokládat nutnost otevření nové třídy – mateřské školy byly ve školním roce 2018/2019 průměrně z 90 % naplněny. Vše se, ale odvíjí od kapacit jednotlivých mateřských škol, migrace, postoje zřizovatele a preferencí rodičů ve volbě mateřské školy pro své dítě.

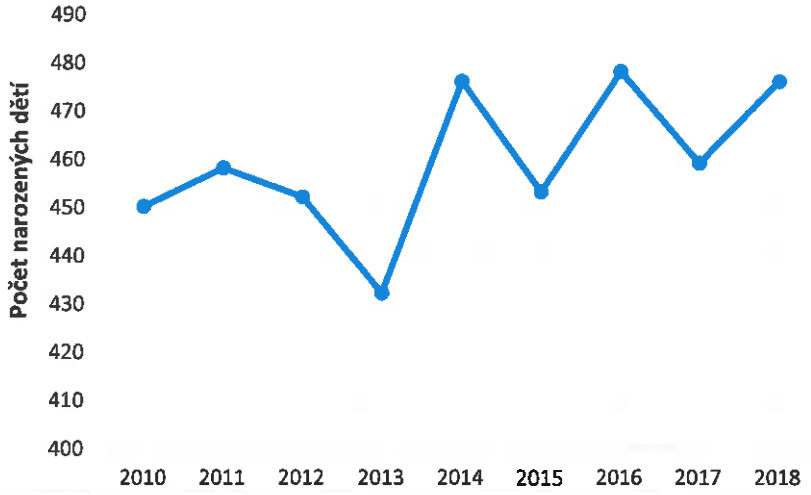

Obr. 8: Počet narozených dětí v obcí SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová v letech 2010–2018. ***(Zdroj: ČSÚ, 2019).***

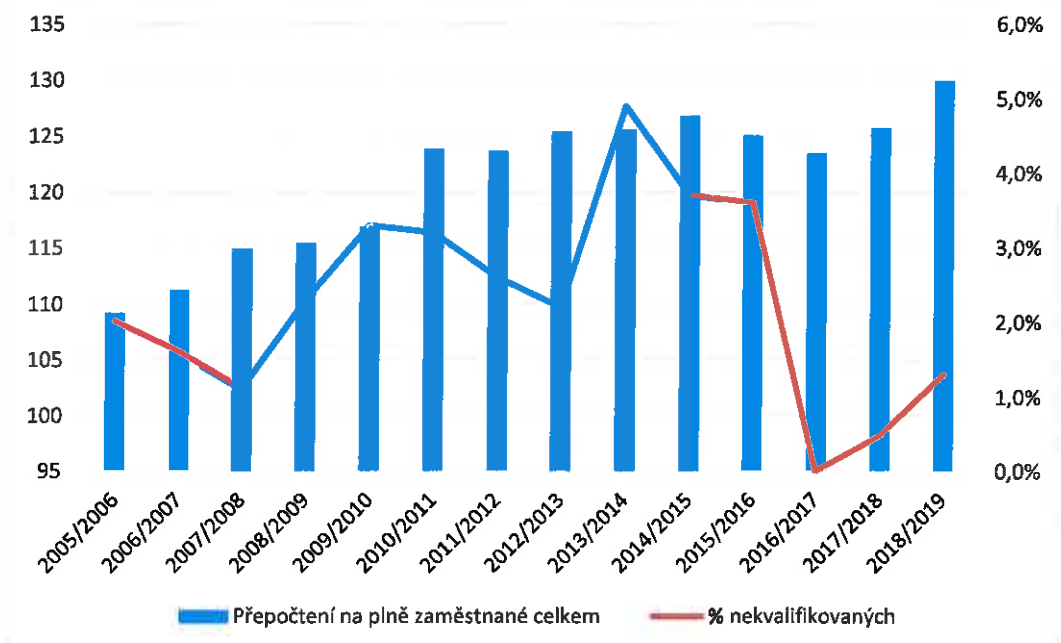

Obr. 9: Vývoj počtu učitelů přepočteného na plně zaměstnané a procenta nekvalifikovaných učitelů působících v mateřských školách zřizovaných obcemi v školním roce 2005/2006 až 2018/2019 ***(Zdroj: výkazy MŠMT R13-01, 2019, vlastní zpracování).***

Vývoj počtu učitelů v přepočtu na plně zaměstnané je znázorněn na obr. 9 a v porovnání s absolutním počtem učitelů na obr. 10. Nárůst počtu učitelů mezi roky lze odůvodnit otevřením nové třídy v Mateřské škole Česká Třebová, Vinohrady, ustanovením vyhlášky č.27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných a zavedením povinného posledního roku předškolního vzdělávání.

Z pohledu zastoupení nekvalifikovaných pedagogů v mateřských školách (obr. 9) je zřetelné zavedení povinného vzdělání pedagogických pracovníků pro práci s dětmi. Jestli budou v budoucnu moci učit i nekvalifikovaní pedagogové je závislé na MŠMT. Pokud by k této situaci došlo, pravděpodobně by proběhl procentuální nárůst nekvalifikovaných pedagogů v mateřských školách.

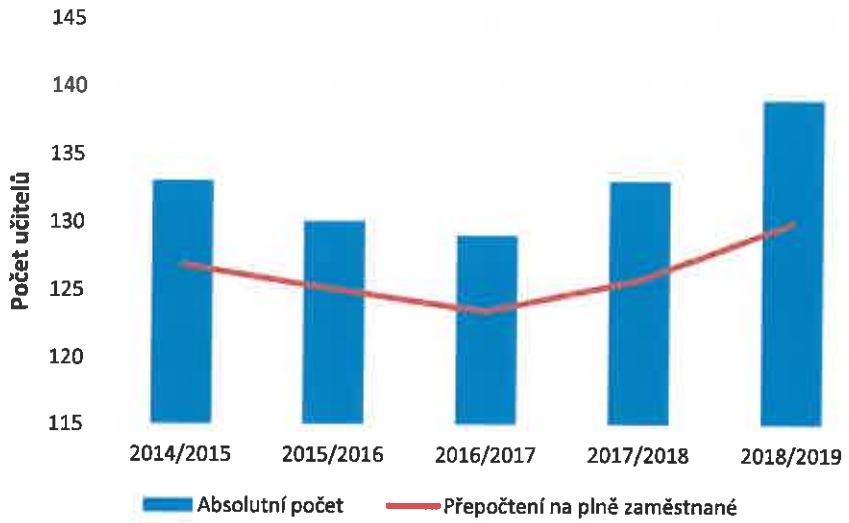

Obr. 10: Porovnání absolutního počtu učitelů k přepočtu na plně zaměstnané za školní roky 2014/2015 až 2018/2019 v mateřských školách zřizovaných obcemi *(Zdroj: Výkazy MŠMT R13-01, 2019, vlastní zpracování).*

Investiční a neinvestiční potřeby mateřských škol jsou uvedeny ve strategické části dokumentu MAP, konkrétně se jedná o Strategický rámec MAP a přehled neinvestičních aktivit škol, dále také v dokumentu Agregovaný popis potřeb škol. Projektové záměry zařazeny do Strategického rámce MAP mají souhlas zřizovatele se zařazením do tabulky investičních priorit Strategického rámce MAP.

1.1.4.2 Základní vzdělávání

Obcemi SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová je zřízeno celkem 21 základních škol (Tab. 37). Počet základních škol od školního roku 2015/2016 neměnil. V území ještě funguje Speciální základní škola, mateřská škola a praktická škola Ústí nad Orlicí, která je zřizována krajem a v České Třebové soukromá základní škola, detašované pracoviště Základní školy Na rovině Chrudim.

Jedná se o tyto základní školy zřizované obcemi:

SO ORP Česká Třebová:

- Mateřská škola a základní škola Třebovice;
- Základní škola a mateřská škola Rybník;
- Základní škola a mateřská škola Pramínek Semanín;
- Základní škola Česká Třebová, Habrmanova ulice;

- Základní škola Česká Třebová, Nádražní ulice;
- Základní škola Česká Třebová, Ústecká ulice.

SO ORP Ústí nad Orlicí:

- Základní škola J. A. Komenského Brandýs nad Orlicí;
- Základní škola a mateřská škola České Libchavy;
- Základní škola a mateřská škola Dlouhá Třebová;
- Základní škola a mateřská škola Jehnědí;
- Základní škola a mateřská škola Libchavy;
- Základní škola a mateřská škola Orlické Podhůří;
- Základní škola a Mateřská škola Řetová;
- Základní škola a mateřská škola Sopotnice;
- Základní škola Dolní Dobrouč;
- Základní škola Hnátnice;
- Základní škola Ústí nad Orlicí, Bratří Čapků 1332;
- Základní škola Ústí nad Orlicí, Komenského 11;
- Základní škola Ústí nad Orlicí, Třebovská 147;
- Základní škola Ústí nad Orlicí, Školní 75;
- Základní škola Velká Skrovnice.

Ve školním roce 2018/2019 se v základních školách, které jsou zřízeny obcemi, vzdělávalo celkem 3 776 žáků v 179 třídách (tab. 37). Ve školním roce 2017/2018 se dle výroční zprávy vzdělávalo na Speciální základní škole, mateřské škole a praktické škole Ústí nad Orlicí 129 žáků.

Tab. 37: Celkový počet základních škol zřizovaných obcemi ze SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová v letech 2015/2016 až 2018/2019.

Školní rok	Počet ZŠ	Počet běžných tříd	Počet tříd 1. stupně	Počet speciálních tříd	Počet dětí v běžných třídách	Počet dětí ve speciálních třídách
2018/2019	21	179	115	0	3776	0
2017/2018	21	174	112	0	3714	0
2016/2017	21	176	113	0	3754	0
2015/2016	21	172	109	0	3698	0

Zdroj: výkazy MŠMT M3, 2019, vlastní zpracování.

Tab. 38 znázorňuje přehled základních škol s rozdělením na úplné a neúplné základní školy ve školním roce 2018/2019. Na Orlickoústecku a Českotřebovsku je celkem 12 neúplných základních škol. V této tabulce jsou uvedeny i počty škol, které jsou zřizované obcemi, krajem nebo jsou soukromé. Úplné základní školy nalezneme v Ústí nad Orlicí, České Třebové, Dolní Dobrouči, Libchavách, Brandýse nad Orlicí a Sopotnici.

Tab. 38: Přehled úplných a neúplných škol ve SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová ve školním roce 2018/2019.

Obec	SO ORP	Počet ZŠ	Zřizovatel	Počet úplných škol	Počet neúplných škol
Brandýs nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	1	Obec	1	0
Česká Třebová	Česká Třebová	4	3 školy obec, 1 škola soukromník	3	1
České Libchavy	Ústí nad Orlicí	1	Obec	0	1
Dlouhá Třebová	Ústí nad Orlicí	1	Obec	0	1
Dolní Dobrouč	Ústí nad Orlicí	1	Obec	1	0
Hnátnice	Ústí nad Orlicí	1	Obec	0	1
Jehnědí	Ústí nad Orlicí	1	Obec	0	1
Libchavy	Ústí nad Orlicí	1	Obec	1	0
Orlické Podhůří	Ústí nad Orlicí	1	Obec	0	1
Rybník	Česká Třebová	1	Obec	0	1
Řetová	Ústí nad Orlicí	1	Obec	0	1
Semanín	Česká Třebová	1	Obec	0	1
Sopotnice	Ústí nad Orlicí	1	Obec	1	0
Třebovice	Česká Třebová	1	Obec	0	1
Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	5	4 školy obec, 1 škola kraj	4	1
Velká Skrovnice	Ústí nad Orlicí	1	Obec	0	1

Zdroj: webové stránky škol, 2019.

Tab. 39: Malotřídní základní školy zřizované obcemi ve SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová ve školním roce 2018/2019.

Obec	SO ORP	Počet žáků vzdělávajících se v malotřídní ZŠ	Kapacita školy	Počet jednotřídních	Počet dvoutřídních	Počet trojtřídních	Počet čtyřtřídních
České Libchavy	Ústí nad Orlicí	40	60			1	
Dlouhá Třebová	Ústí nad Orlicí	70	120				1
Hnátnice	Ústí nad Orlicí	23	60			1	
Jehnědí	Ústí nad Orlicí	34	40		1		
Orlické Podhůří	Ústí nad Orlicí	41	50			1	
Rybník	Česká Třebová	24	50		1		
Řetová	Ústí nad Orlicí	44	100			1	
Semanín	Česká Třebová	40	65			1	
Sopotnice[5]	Ústí nad Orlicí	49	190[6]			1	
Třebovice	Česká Třebová	36	55			1	
Ústí nad Orlicí[7]	Ústí nad Orlicí	40	80			1	
Velká Skrovnice	Ústí nad Orlicí	18	25	1			

Zdroj: výkazy MŠMT M3, Rejstřík škol a školských zařízení, 2019, vlastní zpracování.

[5] V ZŠ a MŠ Sopotnice je první stupeň veden jako malotřídní základní škola. Počet žáků je vztažen k počtu žáků na 1. stupni.
[6] Kapacita celé základní školy.
[7] Jedná se o Základní školu Ústí nad Orlicí, Školní 75.

Strukturu malotřídních základních škol lze komentovat na základě tab. 39. V zájmové regionu se nachází celkem 12 malotřídních základních škol. Z těchto 12 základních škol se 11 nachází ve vesnicích. Kromě základních škol v Ústí nad Orlicí, Hnátnici a Velké Skrovnici se vždy jedná o sloučené základní školy s mateřskou školou. Pro porovnání je v tab. 39 uveden počet žáků navštěvující základní školu ve školním roce 2018/2019 a kapacita školy dle Rejstříku škol a školských zařízení. Dle počtu žáků, kteří navštěvují malotřídní základní školu, se poté odvíjí i počet tříd, kolik bude základní škola mít. Nejvíce tříd má Základní škola a mateřská škola Dlouhá Třebová a to 4. Nejčastěji jsou malotřídní základní školy trojtřídní, v menším počtě případů dvojtřídní. Jedinou malotřídní základní školou s jednou třídou je Základní škola Velká Skrovnice.

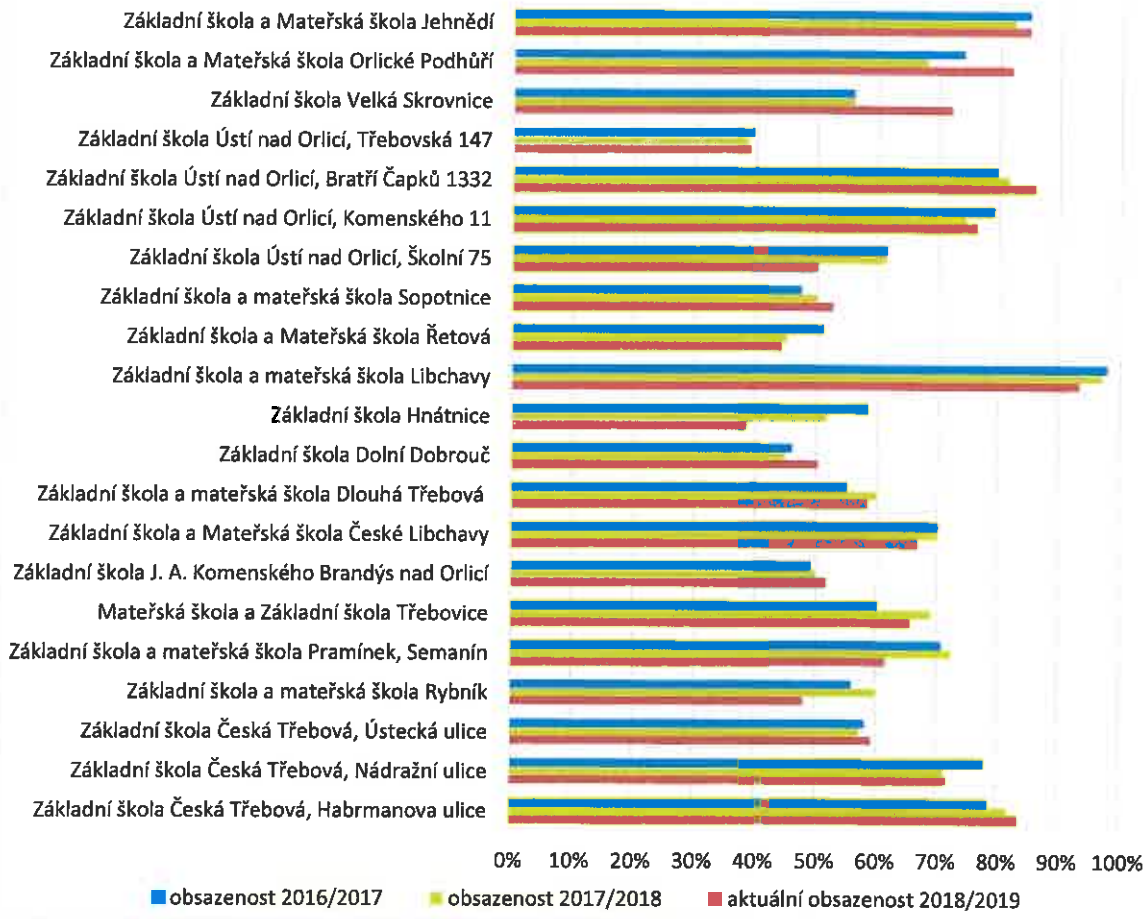

Obr. 11: Obsazenost základních škol zřizovaných obcemi v porovnání s celkovou kapacitou základních škol ve školních rocích 2016/2017–2018/2019 *(Zdroj: výkazy MŠMT M3, Rejstřík škol a školských zařízení, 2019, vlastní zpracování).*

Obsazenost základních škol zřizovaných obcemi SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová je znázorněna na obr. 11. Průměrná obsazenost základních škol za zájmové území byla ve školním roce 2018/2019 67 %. Za poslední tři školní roky nejvyšších procent obsazenosti dosahuje Základní škola a mateřská škola Libchavy (více než 90 %).

Tab. 40: Počty tříd a žáků v základních školách zřizovaných obcemi v SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová ve školním roce 2018/2019.

Obec	SO ORP	Počet ZŠ	Počet tříd	Počet žáků	Průměrný počet žáků na ZŠ	Průměrný počet žáků na třídu
Brandýs nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	1	9	165	165	18,3
Česká Třebová	Česká Třebová	3	59	1412	470,7	23,9
České Libchavy	Ústí nad Orlicí	1	3	40	40	13,3
Dlouhá Třebová	Ústí nad Orlicí	1	4	70	70	17,5
Dolní Dobrouč	Ústí nad Orlicí	1	11	201	201	18,3
Hnátnice	Ústí nad Orlicí	1	3	23	23	7,7
Jehnědí	Ústí nad Orlicí	1	2	34	34	17
Libchavy	Ústí nad Orlicí	1	10	224	224	22,4
Orlické Podhůří	Ústí nad Orlicí	1	3	41	41	13,7
Rybník	Česká Třebová	1	2	24	24	12
Řetová	Ústí nad Orlicí	1	3	44	44	14,7
Semanín	Česká Třebová	1	3	40	40	13,3
Sopotnice	Ústí nad Orlicí	1	7	100	100	14,3
Třebovice	Česká Třebová	1	3	36	36	12
Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	4	56	1304	326	23,3
Velká Skrovnice	Ústí nad Orlicí	1	1	18	18	18
Celkem		**21**	**179**	**3776**	**179,8**	**21,1**

Zdroj: výkazy MŠMT M3, 2019.

Jedním z dalších ukazatelů obsazenosti základních škol může být i průměrný počet žáků na třídu (tab. 40). Nejvyššího průměrného počtu žáků na třídu dosahují městské základní školy (Česká Třebová, Ústí nad Orlicí) a základní škola v Libchavách. Naopak nejnižší průměrné počty žáků na třídu jsou v malotřídních školách na Českotřebovsku a v Hnátnici.

Od školního roku 2016/2017 dochází k nárůstu žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními. Tento nárůst byl způsoben novelou školského zákona a uzákoněním vyhlášky č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, kdy školská poradenská zařízení (PPP a SPC) začala žákům s SVP přidělovat 5 stupňů podpůrných opatření. Na základě výkazů MŠMT (výkaz M3) ve školním roce 2018/2019 se v běžných základních školách vzdělávalo 410 žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními, ve školním roce 2017/2018 bylo v běžných základních školách 267 žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními. Při porovnání počtu žáků běžných základních škol (3776 žáků) a žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními (410 žáků) za školní rok 2018/2019 lze zjistit, že každé deváté dítě vzdělávající se v běžné základní škole má přiznané podpůrné opatření.

Průměrný počet absencí žáků na základních školách se v porovnání školních roků 2015/2016 až 2017/2018 výrazněji neměnil. Průměrný počet omluvených hodin na jednoho žáka se ve všech sledovaných školních rocích pohyboval v rozpětí 40 až 50 omluvených hodin (výroční zprávy škol).

Data o počtu výchovných opatření byla na základě výročních zpráv zjištěna u 75 % základních škol. Ve vývoji školních roků 2015/2016 až 2017/2018 nedošlo k výraznějším změnám. Mezi kladnými výchovnými opatřeními (pochvaly třídního učitele, pochvaly ředitele) nelze hledat společného jmenovatele, každá škola má systém nastaven individuálně. Obecně lze říci, že kladná výchovná opatření jsou udělována za výborný prospěch, úspěchy na soutěžích a olympiádách či propagaci školy.

Ve vývoji počtu snížených stupňů z chování lze konstatovat, že vyšší počet těchto výchovných opatření je u devítiletých základních škol. Počet 2. stupňů a 3. stupňů z chování se pohybuje v jednotkách. Častěji jsou udělovány důtky třídního učitele nebo ředitele školy.

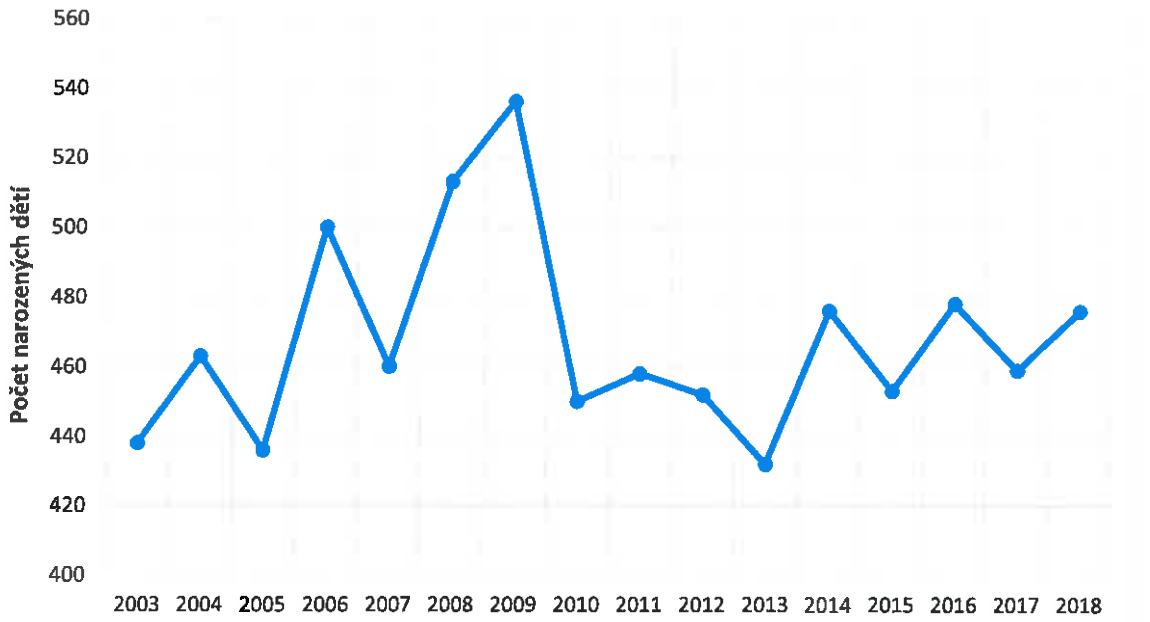

Obr. 12: Počet narozených žáků v letech 2003–2018 v obcích SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová *(Zdroj: ČSÚ, 2019).*

Vývoj počtu narozených žáků v letech 2003-2018 je znázorněn na obr. 12. Ve školní roce 2019/2020 nastoupí do 1. tříd základních škol děti narozené v období 1. září 2012 až 31. srpna 2013. Toto období dosahuje na křivce počtu narozených dětí nejnižších hodnot. V příštích letech lze přepokládat drobný nárůst počtu dětí nastupujících do prvních ročníků. Nejpočetnější jsou v tuto chvíli ročníky, které dokončují 1. stupeň, děti ve věku 10 až 11 let. Počet žáků na základních školách je ovlivňován počty odkladů, migrací a preferencemi zákonných zástupců ve vzdělávání svých dětí.

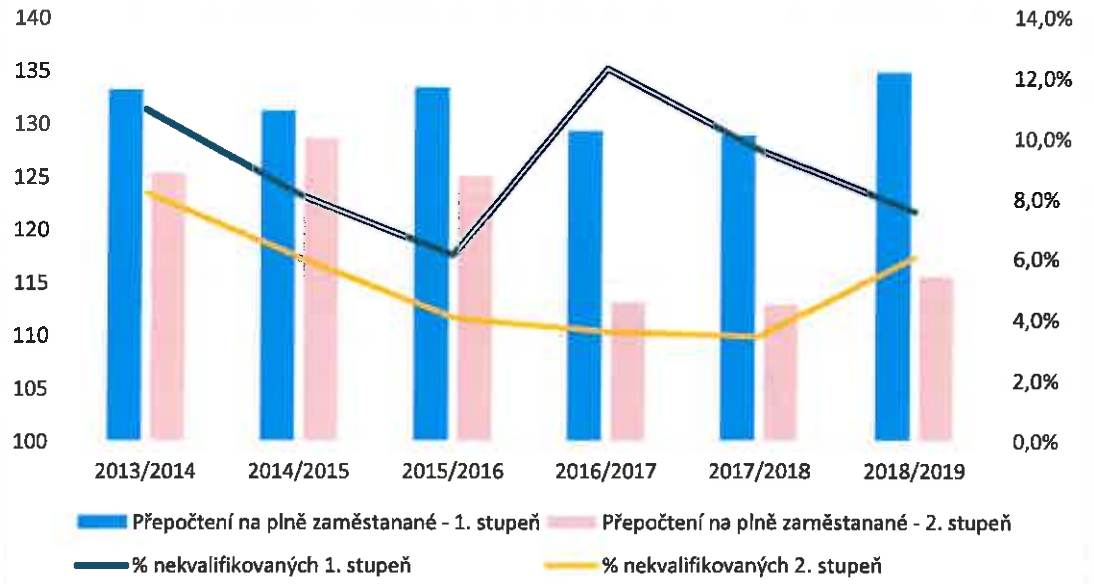

Obr. 13: Vývoj počtu pedagogů přepočteného na plně zaměstnané a procento nekvalifikovaných pedagogů v letech 2013/2014 až 2018/2019 v základních školách zřizovaných obcemi s rozdělením na 1. a 2. stupeň *(Zdroj: výkazy MŠMT R13-01, 2019, vlastní zpracování).*

Obr. 13 a 14 zobrazují vývoj počtu pedagogů v základních školách v SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová. Obr. 13 porovnává počet pedagogů přepočtený na plně zaměstnané s procentem nekvalifikovaných pedagogů, obr. 14 absolutní počet pedagogů s počtem pedagogů přepočteným na plně zaměstnané. Počet pedagogů na 1. stupni byl ve školních rocích 2014/2015 až 2018/2019 bez větších výkyvů. U pedagogů na 2. stupni došlo ve školním roce 2016/2017 k poklesu počtu pedagogů.

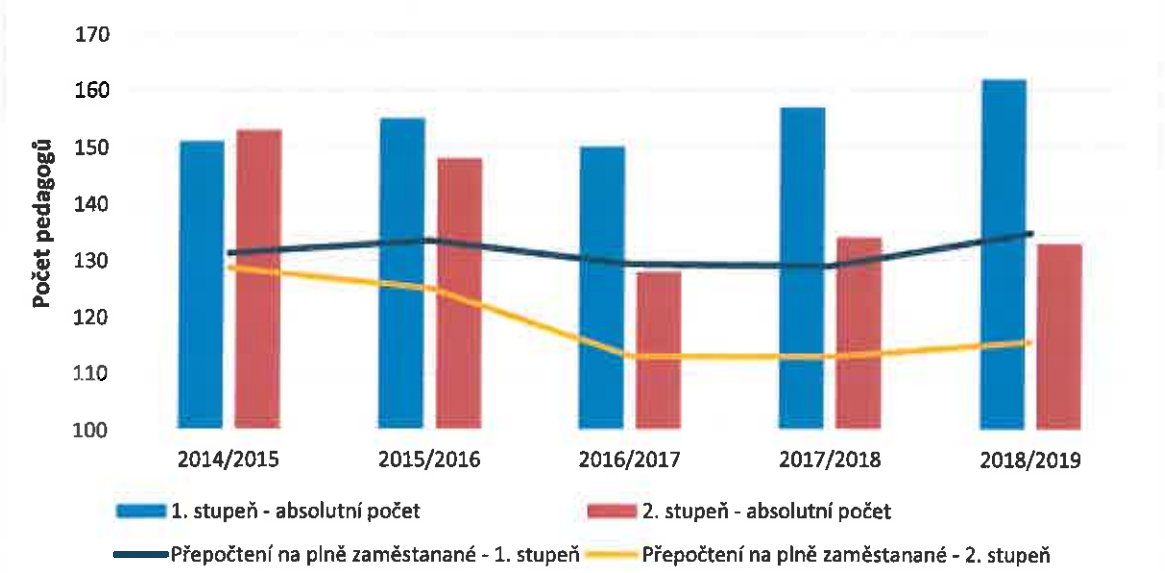

Obr. 14: Vývoj absolutní počtu pedagogů na 1. a 2. stupni v porovnání s počtem pedagogů přepočtených na plně zaměstnané v základních školách zřizovaných obcemi ve školních rocích 2014/2015 až 2018/2019 *(Zdroj: výkazy MŠMT R13-01, 2019, vlastní zpracování).*

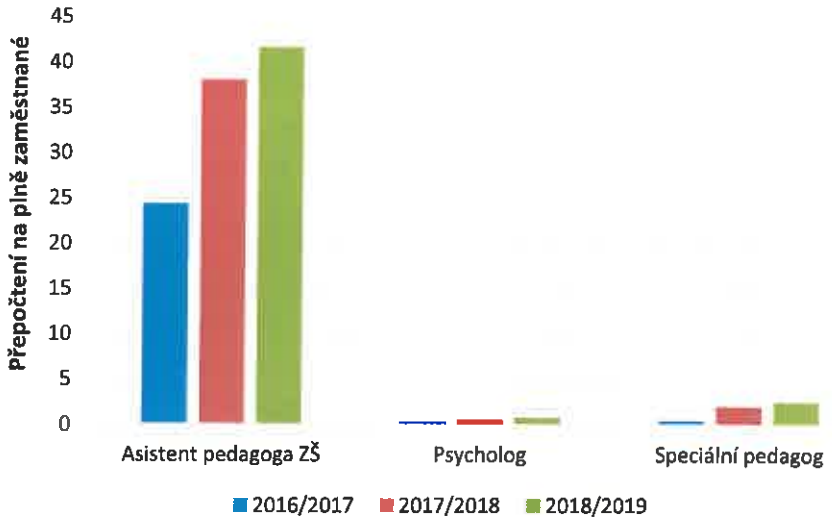

Obr. 15: Vývoj počtu ostatních pedagogických pracovníků v základních školách zřizovaných obcemi ve školních rocích 2016/2017 až 2018/2019 *(Zdroj: výkazy MŠMT R 13-01, 2019, vlastní zpracování).*

Na ob. 15 jsou zobrazeny počty ostatních pedagogických pracovníků v základních školách. K nejvyššímu nárustu došlo u asistentů pedagoga. Mezi školními roky 2016/2017 a 2018/2019 vzrostl počet asistentů pedagoga na Orlickoústecku a Českotřebovsku téměř dvojnásobně. Důvodem pro nárůst počtu asistentů pedagoga byla pravděpodobně novela školského zákona a vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, kdy v rámci podpůrných opatření také došlo ke změně financování podpory u těchto žáků.

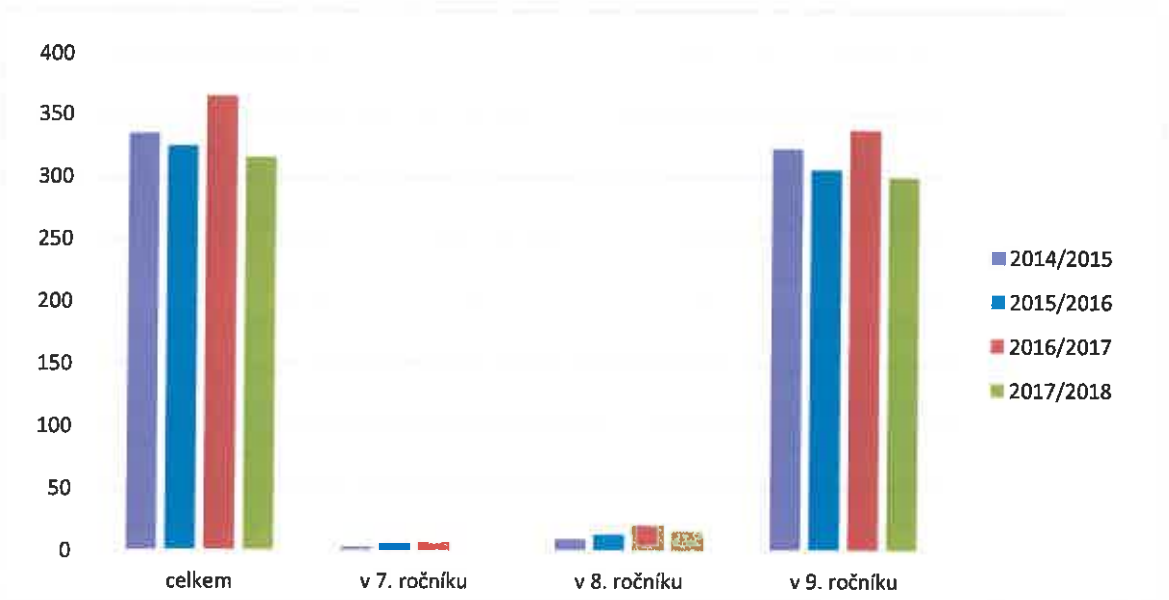

Obr. 16: Vývoj počtu žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku v porovnání školních roků 2014/2015 až 2017/2018 ve zřizovaných obcemi ve SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová (Zdroj: výkazy MŠMT M3, 2019, vlastní zpracování).

Podíl předčasných odchodů ze základního vzdělávání a ukončení povinné školní docházky je znázorněn na obr. 16. Pokud žák ukončí povinnou školní docházku dříve než v 9. ročníku, častěji je to v 8. než v 7. ročníku. Z celkového počtu žáků, kteří ukončí povinnou školní docházku, 4–8 % žáků ji na Orlickoústecku a Českotřebovsku ukončí v 7. nebo 8. ročníku.

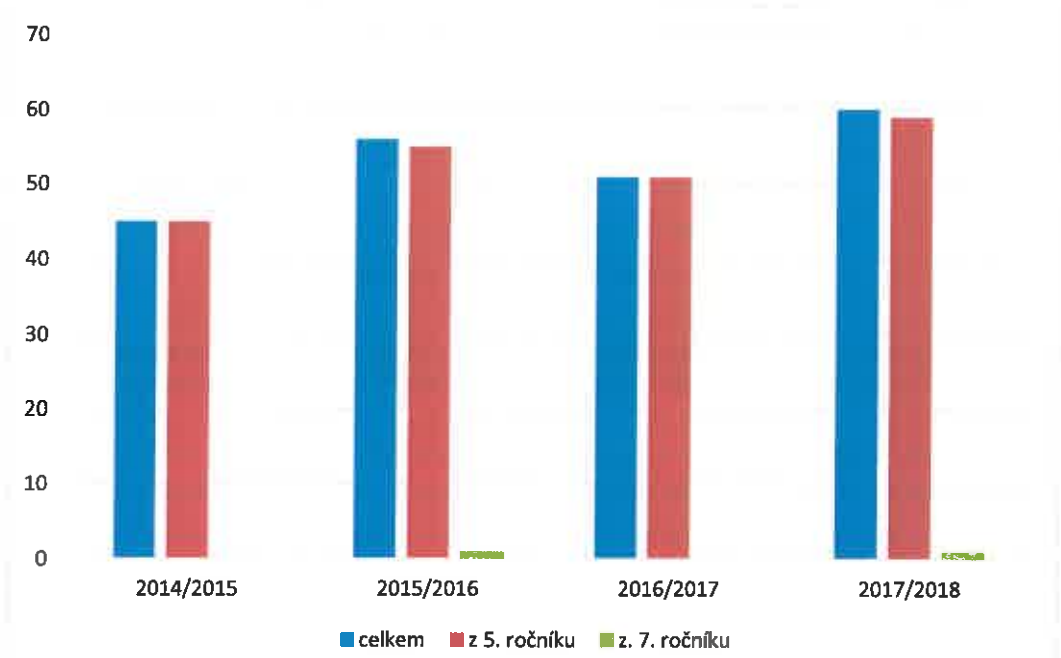

Obr. 17: Počet žáků základních škol zřizovaných obcemi, kteří odchází na víceletá gymnázia v porovnání školních roků 2014/2015 až 2017/2018 *(Zdroj: výkazy MŠMT M3, 2019, vlastní zpracování).*

Obr. 17 zobrazuje vývoj počtu žáků, kteří odchází z 5. nebo 9. ročníku na víceletá gymnázia. Na Orlickoústecku a Českotřebovsku fungují 2 víceletá gymnázia: Gymnázium Česká Třebová a Gymnázium Ústí nad Orlicí, kdy každé gymnázium otevírá jednu třídu (kapacita 30 žáků) pro žáky z 5. ročníku.

Zveřejnění výsledků z testování České školní inspekce je pro každou školu dobrovolné a škola není povinna tyto výsledky zveřejňovat. Některé školy ze zájmového území mají výsledky zveřejněny na webových stránkách nebo popsány ve výročních zprávách. Realizační tým projektu vznesl dotaz na Českou školní inspekci s dotazem, zdali jsou výsledky z testování žáků základních škol souhrnně zveřejňovány. Na základě odpovědi zaslané Českou školní inspekcí 3. června 2019, Česká školní inspekce připravuje v rámci systému InspIS DATA možnost pro zřizovatele škol na úrovni obcí nahlížet do výsledků testování. Celý tento proces je v přípravné fázi a probíhají jednání o možnostech a způsobech poskytování dat.

Investiční a neinvestiční potřeby základních škol jsou uvedeny ve strategické části dokumentu MAP, konkrétně se jedná o Strategický rámec MAP a přehled neinvestičních aktivit škol, dále také

v dokumentu Agregovaný popis potřeb škol. Projektové záměry zařazeny do Strategického rámce MAP mají souhlas zřizovatele se zařazením do tabulky investičních priorit Strategického rámce MAP.

Tab. 41: Dostupnost školních družin a školních klubů ve školách zřizovaných obcemi SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová ve školním roce 2018/2019.

Obec	SO ORP	Počet základních škol zřizovaných obcemi	Počet oddělení školních družin	Počet žáků navštěvujících školní družinu	Počet oddělení školních klubů	Počet žáků navštěvujících školní klub	Počet ped. pracovníků	Přepočteno na plně zaměstnané
Brandýs nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	1	2	60	0	0	2	2
Česká Třebová	Česká Třebová	3	13	355	1	42	13	11,6
České Libchavy	Ústí nad Orlicí	1	1	30	0	0	1	1
Dlouhá Třebová	Ústí nad Orlicí	1	2	43	0	0	3	1,4
Dolní Dobrouč	Ústí nad Orlicí	1	3	87	0	0	3	2,5
Hnátnice	Ústí nad Orlicí	1	1	19	0	0	1	0,6
Jehnědí	Ústí nad Orlicí	1	1	25	0	0	1	0,7
Libchavy	Ústí nad Orlicí	1	2	60	0	0	2	1,6
Orlické Podhůří	Ústí nad Orlicí	1	1	21	0	0	3	0,8
Rybník	Česká Třebová	1	1	19	0	0	1	1
Řetová	Ústí nad Orlicí	1	1	27	0	0	1	0,7
Semanín	Česká Třebová	1	1	17	0	0	1	0,7
Sopotnice	Ústí nad Orlicí	1	1	25	0	0	1	1
Třebovice	Česká Třebová	1	1	26	0	0	1	1
Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	4	14	376	0	0	14	11,9
Velká Skrovnice	Ústí nad Orlicí	1	1	18	0	0	1	0,4

Zdroj: výkazy MŠMT Z2-01, 2019, vlastní zpracování.

Každá základní škola zřizovaná obcí provozuje školní družinu (tab. 41), určenou pro žáky prvního stupně. Základní škola Česká Třebová, Ústecká ulice provozuje školní klub, určen pro starší žáky. Celkem školní družiny ve školním roce 2018/2019 navštěvovalo celkem 1208 žáků a školní klub 42 žáků. Na Orlickoústecku a Českotřebovsku je zřizováno celkem 46 odděleních školních družin a 1 oddělení školního klubu, ve kterých pracuje celkem 49 pedagogických pracovníků (38,9 pedagogických pracovníků při přepočtu na plně zaměstnané). Z pohledu obsazenosti byly školní družiny obsazeny z 81 % (výkaz MŠMT Z2-01, Rejstřík škol a školských zařízeních, 2019).

1.1.4.3 Dostupnost a rozbor školních jídelen

Tab. 42: Základní údaje o školních jídelnách ze SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová.

	2018/2019
Počet školních jídelen	32
Počet školních jídelen – výdejen	8
Celkový počet zaměstnanců	135
Přepočteno na plně zaměstnané	109,3
Počet strávníků	5055

Zdroj: Výkazy MŠMT Z17-01, 2019.

Celkem bylo na území Orlickoústecka a Českotřebovska ve školním roce 2018/2019 zřízeno 32 školních jídelen a 8 školních jídelen – výdejen (Tab. 42). O 5 055 strávníků se staralo 135 zaměstnanců (přepočteno na 109,3 plně zaměstnaných).

1.1.4.4 Základní umělecké vzdělávání a jeho dostupnost a rozbor v řešeném území

Tab. 43: Základní údaje o základních uměleckých školách v SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová

	Obec	Počet žáků					Počet pedagogů
		Celkem	Taneční obor	Výtvarný obor	Hudební obor	Literárně dramatický obor	
2016/2017	Česká Třebová	584	110	84	360	30	23
	Ústí nad Orlicí	853	190	77	438	64	32
2017/2018	Česká Třebová	604	113	85	373	33	28
	Ústí nad Orlicí	820	169	70	471	67	34
2018/2019	Česká Třebová	593	110	86	331	32	28
	Ústí nad Orlicí	861	180	71	481	68	34

Zdroj: Výkazy MŠMT S24-01, 2019.

Na Orlickoústecku a Českotřebovsku jsou obcemi zřízeny 2 základní umělecké školy (ZUŠ Česká Třebová, ZUŠ Jaroslava Kociana Ústí nad Orlicí) a 2 detašovaná pracoviště základních uměleckých škol z jiných správních obvodů ORP – v Dolní Dobrouči (pobočka ZUŠ Letohrad) a v Brandýse nad Orlicí (pobočka ZUŠ Choceň).

Ve školním roce 2018/2019 se v ZUŠ v Ústí nad Orlicí a České Třebové vzdělávalo 1454 žáků (tab. 43), které vyučovalo 62 pedagogů. Obě základní umělecké školy nabízí vzdělání v tanečním, výtvarném, hudebním a literárně dramatickém oboru. Nejpočetněji jsou zastoupeny hudební obory.

1.1.4.5 Neformální a zájmové vzdělávání, jeho dostupnost a rozbor v řešeném území

Tab. 44: Základní údaje o domech dětí a mládeže v SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová

	Obec	Počet zájmových útvarů	Počet účastníků	Počet pedagogických pracovníků
2015/2016	Česká Třebová	82	815	57
	Ústí nad Orlicí	77	1064	58
2016/2017	Česká Třebová	85	753	73
	Ústí nad Orlicí	75	1083	51
2017/2018	Česká Třebová	86	794	85
	Ústí nad Orlicí	70	1043	51
2018/2019	Česká Třebová	91	775	104
	Ústí nad Orlicí	73	1052	57

Zdroj: Výkazy MŠMT Z15-01, 2019.

Ve SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová fungují 2 domy dětí a mládeže (DDM Duha Ústí nad Orlicí, DDM Kamarád Česká Třebová). Ve školním roce 2018/2019 navštěvovalo 164 zájmových kroužků 1827 účastníků (tab. 44). Zaměření zájmových kroužků je velmi různorodé (jazykové, výtvarné, přírodovědné, hudební, sportovní, taneční, modeláři, počítačové ...).

V oblasti neformálního vzdělávání funguje na Orlickoústecku a Českotřebovsku mnoho organizací – skauti, mladí hasiči, mateřská a rodinná centra (Mateřské centrum Medvídek Ústí nad Orlicí, Rodinné centrum Srdíčko Ústí nad Orlicí, Rodinné centrum Rosa Česká Třebová, Rodinné centrum Hrošík Brandýs nad Orlicí), sportovní sdružení, myslivecká sdružení atd. Jako podpora neformálního vzdělávání v zájmovém území fungují 2 nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, KAMIN Ústí nad Orlicí a zařízení provozované organizací NADĚJE v České Třebové.

1.1.5 Zajištění dopravní dostupnosti škol v území

1.1.5.1 Předškolní vzdělávání

V zájmovém území Orlickoústecka a Českotřebovska je v 21 obcích zřízeno 15 mateřských škol – pokrytí 71,4 % území.

Mateřské školy jsou zřízeny v obcích: Brandýs nad Orlicí, Česká Třebová, České Libchavy, Dlouhá Třebová, Dolní Dobrouč, Hnátnice, Jehnědí, Libchavy, Orlické Podhůří, Rybník, Řetová, Semanín, Sopotnice, Ústí nad Orlicí, Třebovice.

Mateřské školy nejsou zřízeny v 6 obcích: Hrádek, Přívrat, Řetůvka, Sudislav nad Orlicí, Velká Skrovnice, Voděrady. Z těchto obcí existuje dopravní spojení veřejnou dopravou do mateřských škol v blízkém okolí, jak v ranních, tak odpoledních hodinách. Některé mateřské školy z území (např. ZŠ a MŠ Rybník) řeší dopravu dětí do mateřské školy pedagogických dozorem v linkovém autobuse.

Při tvorbě Agregovaného popisu potřeb škol a šetření mezi školami, zástupci škol nevidí dopravní dostupnost veřejnou dopravou jako překážku k docházce dětí do mateřské školy. Ve většině případů „přespolní" zákonný zástupce do mateřské školy dítě dováží automobilem.

1.1.5.2 Základní vzdělávání

Na Orlickoústecku a Českotřebovsku je z 21 obcí:

- 10 obcí se základní školou s 1.stupněm: České Libchavy, Dlouhá Třebová, Jehnědí, Hnátnice, Orlické Podhůří, Rybník, Řetová, Semanín, Velká Skrovnice, Třebovice;
- 6 obcí se základní školou s 1. a 2. stupněm: Brandýs nad Orlicí, Česká Třebová, Dolní Dobrouč, Libchavy, Sopotnice, Ústí nad Orlicí.
- 5 obcí bez základní školy: Hrádek, Přívrat, Řetůvka, Sudislav nad Orlicí, Voděrady.

Z obcí, které nezřizují základní školu, je možné vyjíždět do nejbližší základní školy v regionu veřejnou dopravou.

Jedním z příkladů dobré praxe je příklad ze Sopotnice. ZŠ a MŠ provozuje svozový mikrobus, který sváží žáky do základní školy. Na základě šetření mezi školami došlo ke zjištění, že hlavně v menších obcích dochází k úpravě začátku a konce vyučování z důvodu návaznosti na odjezdy a příjezdy linkových autobusů.

Šetření v rámci Popisu potřeb škol také ukázalo, že přechod žáků na 2. stupeň má několik specifik, které zákonní zástupci při výběru základní školy zohledňují. Jedná se o dopravní dostupnost mezi místem bydliště a základní školou, místo výkonu práce rodičů, nabídka zájmových kroužků atd. Tab. 45 znázorňuje přehled obcí s neúplnou základní školou a obcí spádových základních škol, do kterých dětí přechází na 2. stupeň.

Tab. 45: Přehled obcí s neúplnou základní školou a spádovou základní školou v SO ORP Česká Třebová a Ústí nad Orlicí

	Obce s malotřídní školou	Obec se spádovou školou
SO ORP Ústí nad Orlicí	České Libchavy	Libchavy, Sopotnice
	Dlouhá Třebová	Ústí nad Orlicí, Česká Třebová
	Hnátnice	Ústí nad Orlicí, Letohrad
	Jehnědí	Brandýs nad Orlicí, Ústí nad Orlicí, Choceň
	Orlické Podhůří	Ústí nad Orlicí
	Řetová	Ústí nad Orlicí (příp. Česká Třebová)
	Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí
	Velká Skrovnice	Ústí nad Orlicí, Brandýs nad Orlicí
SO ORP Česká Třebová	Česká Třebová	Česká Třebová
	Rybník	Česká Třebová
	Třebovice	Česká Třebová
	Semanín	Česká Třebová

Zdroj: vlastní šetření.

1.1.6 Sociální situace

1.1.6.1 Sociálně patologické jevy

Prevence sociálně patologických jevů a prevence rizikového chování je na školách ošetřena Minimálními preventivními programy, které zpracovává každá škola na období školního roku. Na základě realizace Minimálního preventivního programu škola realizuje aktivity, jejichž shrnutí je školou prezentováno v rámci výročních zpráv.

Na školách působí školní metodici prevence, kteří mají za úkol přípravu a naplňování Minimálního preventivního programu a spolupracují s pedagogicko-psychologickou poradnou, která je pro ně metodickou oporou. Při Pedagogicko-psychologické poradně Ústí nad Orlicí je zřízeno Krajské centrum primární prevence v Pardubickém kraji, které se školám nabízí preventivní programy.

1.1.6.2 Výskyt sociálně vyloučené lokality

Na základě Analýzy sociálně vyloučených lokalit v ČR z roku 2015 [8] byly na území SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová byly lokalizovány sociálně vyloučené lokality. Jedná se o:

Česká Třebová[9]

Sociálně vyloučená lokalita se v České Třebové nachází v oblasti bývalých kasáren v blízkosti průmyslové zóny (cca 30 minut chůze od centra města). V této lokalitě se nachází 8 bytových bloků s vysokou koncentrací osob ohrožených sociálním vyloučením. V lokalitě žije cca 780 oficiálně přihlášených obyvatel, z nichž tvoří značný podíl Romové. V sociálně vyloučené lokalitě působí nezisková organizace NADĚJE, která poskytuje terénní programy a provozuje nízkoprahové zařízení pro děti a mládež. Ve sociálně vyloučené lokalitě má Speciální základní škola, mateřská škola, praktická škola Ústí nad Orlicí detašované pracoviště. Od září 2017 je v budově školy zřízeno detašované pracoviště Mateřské školy Česká Třebová, Vinohrady.

Ústí nad Orlicí

V Ústí nad Orlicí se nenachází sociálně vyloučená lokalita, která by byla lokalizovaná do jedné oblasti. Jedná se o jednotlivé ulice, příp. jednotlivé bytové domy, kde žijí osoby ohrožené sociálním vyloučením.

[8] Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR. *Evropský sociální fond Česká republika* [online]. 2015 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/detail-clanku/-/asset_publisher/BBFAoaudKGfE/content/analyza-socialne-vyloucenych-lokalit-v-cr.

[9] Informace vychází ze Střednědobého plánu rozvoje sociálních a souvisejících služeb Města Česká Třebová 2018–2022. *Město Česká Třebová* [online]. 2017 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: https://www.ceska-trebova.cz/assets/File.ashx?id_org=2175&id_dokumenty=24557.

Mezi organizace působící v oblasti sociálně znevýhodněných obyvatel patří SKP-centrum, o.p.s., Farní charita, Almathea a Abatap. Nejvýznamnější organizací je SKP-centrum, které se zabývá komunitní prací. V Ústí nad Orlicí fungují i dva Asistenti prevence kriminality.

Děti a žáci ze sociálně vyloučené lokality navštěvují – Speciální základní školu, mateřskou školu a praktickou školu Ústí nad Orlicí, Základní školu Ústí nad Orlicí, Třebovská, Základní školu Ústí nad Orlicí, Komenského a Mateřskou školu Ústí nad Orlicí, Sokolská.

Dle zástupců SKP-centrum mají na zlepšení situace největší podíl na zlepšení Asistenti prevence kriminality, kteří pomáhají lidem z problémových lokalit, z nichž sami pocházejí. Pomáhají změnit postoj ke strážníkům a k dodržování norem, ale i zákonů[10].

1.1.6.3 Sociální a další služby zaměřené na děti, mládež a rodiče poskytované v regionu (nízkoprahové kluby, odpolední kluby, rodinná centra, mateřská centra atd.)

V rámci zájmového území existují organizace, které se věnují dětem, mládeži a rodičům. Nízkoprahové kluby pro mládeže jsou na Orlickoústecku a Českotřebovsku dva: jeden v České Třebové zřizovaný NADĚJÍ a druhý s názvem KAMIN, který v Ústí nad Orlicí zřizuje Rodinné centrum Srdíčko.

Pod Domem dětí a mládeže Kamarád Česká Třebová funguje volnočasový klub Rébus, který je otevřen každé odpoledne od 15:00 do 18:00. Dům dětí a mládeže také realizuje na Borku aktivity zaměřené na prevenci kriminality.

Rodinných a mateřských center je v území několik: Mateřské centrum Medvídek Ústí nad Orlicí, Rodinné centrum Rosa Česká Třebová, Rodinné centrum Srdíčko Ústí nad Orlicí, Rodinné centrum Hrošík Brandýs nad Orlicí.

1.1.7 Návaznost na dokončené základní vzdělávání

1.1.7.1 Vazba na středoškolské vzdělávání – učiliště, gymnázia, obchodní akademie, průmyslové školy apod.

Na zájmovém území Orlickoústecka a Českotřebovska se nachází celkem 6 středních škol. Jedná se o Gymnázium Česká Třebová, Gymnázium Ústí nad Orlicí, Vyšší odbornou školu a střední školu technickou Česká Třebová, Střední školu automobilní Ústí nad Orlicí, Střední školu uměleckoprůmyslovou Ústí nad Orlicí, Vyšší odbornou školu a střední školu zdravotnickou a sociální Ústí nad Orlicí.

V rámci dotazníkového šetření, které proběhlo v rámci Popisu potřeb škol, se prokázalo, že základní školy se středními školami spolupracují (realizace projektových dnů, spolupráce v rámci projektů atd.).

[10] Komunitní práce v Ústí nad Orlicí. *MAS ORLICKO, z.s.* [online]. 2018 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: https://www.masproorlicko.cz/projekty/detail/komunitni-prace-v-usti-nad-orlici

Tab. 46 znázorňuje počet žáků, kteří ve školním roce nastoupili do 1. ročníků středních škol (tab. 46), které sídlí ve SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová. Z 5. ročníku nastoupilo na nižší stupně gymnázií 61 žáků, žádný žák nenastoupil na 4letý obor s maturitou ze 8. ročníku a 9 žáků nastoupilo na 2–3letý výuční obor z 8. ročníku.

Tab. 46: Počty nově nastoupivších do 1. ročníků středních škol z SO ORP Ústí nad Orlicí a Česká Třebová ve školním roce 2018/2019

2018/2019		nově nastoupivší						
		střední s maturitou (8leté)	střední s maturitou (4leté)			střední s výučním listem (2–3leté)		
		z 5. ročníku ZŠ	ze 7. ročníku ZŠ	z 8. ročníku ZŠ	z 9. ročníku ZŠ	ze 7. ročníku ZŠ	z 8. ročníku ZŠ	z 9. ročníku ZŠ
Gymnázium Česká Třebová	Česká Třebová	30	0	0	25	0	0	0
Gymnázium Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	31	0	0	28	0	0	0
SŠ automobilní Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	0	0	0	30	0	3	65
SŠ uměleckoprůmyslová Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	0	0	0	72	0	0	12
VOŠ a SŠT Česká Třebová	Česká Třebová	0	0	0	137	0	6	36
VOŠ a SŠ zdravotnická a sociální Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	0	0	0	68	0	0	0

Zdroj: výkaz MŠMT M8, 2019.

Žáci si mohou po ukončení povinné školní docházky na regionálních středních školách vybrat tyto obory:

- Gymnázium Česká Třebová – čtyřleté studium (gymnázium má také osmiletou větev pro žáky, kteří přechází z 5. ročníku).
- Gymnázium Ústí nad Orlicí – čtyřleté studium (gymnázium má také osmiletou větev pro žáky, kteří přechází z 5. ročníku).
- Střední škola automobilní Ústí nad Orlicí – autoelektrikář (učební obor); autolakýrník (učební obor); autotronik (maturitní obor); dopravní prostředky (maturitní obor); karosář (učební obor); mechanik opravář motorových vozidel (učební obor); provozní technika (nástavbové maturitní studium); průmyslová ekologie (maturitní obor).
- Střední škola uměleckoprůmyslová Ústí nad Orlicí – grafický design (maturitní obor); mechanik seřizovač (maturitní obor); modelářství a návrhářství oděvů (maturitní obor); nástrojař (učební obor); obalová technika (maturitní obor); průmyslový design (maturitní obor); textilní výtvarnictví (maturitní obor); užitá fotografie a média (maturitní obor).
- Vyšší odborná škola a střední škola technická Česká Třebová – elektrikář (elektromechanik) (učební obor); elektrotechnika (maturitní obor); informační technologie (maturitní obor); mechanik elektrotechnik (maturitní obor); operátor dřevařské a nábytkářské výroby (maturitní obor); provoz a ekonomika dopravy (maturitní obor); strojní mechanik (učební obor); truhlář (učební obor).

- Vyšší odborná škola a střední škola zdravotnická a sociální Ústí nad Orlicí – praktická sestra (maturitní obor); sociální činnost (maturitní obor).

1.1.7.2 Možnosti uplatnění na trhu práce

Tab. 47: Nejvýznamnější zaměstnavatelé v regionu

Zaměstnavatel	Sídlo	Činnost	Počet zaměstnanců
CZ LOKO, a.s.	Česká Třebová	Výroba železničních lokomotiv a vozového parku	500-999
Orlickoústecká nemocnice	Ústí nad Orlicí	Zdravotnická péče	500-999
RIETER CZ	Ústí nad Orlicí	Výroba strojů a strojírenských komponentů	500-999
SOR Libchavy s.r.o.	Libchavy	Výroba autobusů	500-999
CONTIPRO a.s.	Dolní Dobrouč	Výroba léčiv	250-499
IMS – Drašnar s.r.o.	Česká Třebová	Výroba ostatních plastových výrobků	250-499
Josef Škrkoň-Techplast a.s.	Rybník	Výroba ostatních plastových výrobků	250-499
KORADO a.s.	Česká Třebová	Výroba radiátorů a kotlů	250-499
C.I.E.B. Kahovec s.r.o.	Brandýs nad Orlicí	Výroba sedadel	200-249
L D M, spol. s r.o.	Česká Třebová	Výroba ostatních potrubních armatur	200-249
Moldex Metric	Ústí nad Orlicí	Výroba prostředků pro ochranu sluchu a dýchacího ústrojí.	200-249
Řetězárna Česká Třebová s.r.o.	Česká Třebová	Výroba drátěných výrobků, řetězů a pružin	200-249
Schaltag CZ s.r.o.	Ústí nad Orlicí	Výroba elektrotechnických komponentů	200-249

Zdroj: Územně analytické podklady SO OPR Ústí nad Orlicí, SO ORP Česká Třebová; ČSÚ, 2019.

1.2 Specifická část analýzy

1.2.1 Analýza dotčených skupin v oblasti vzdělávání v řešeném území – jejich zapojení, způsob spolupráce a komunikace apod.

Tab. 48: Analýza dotčených skupin v oblasti vzdělávání v řešeném území – jejich zapojení, způsob spolupráce a komunikace apod.

Dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojená se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
Zákonní zástupci	*Kvalitní výuku, optimální počet dětí ve třídě, individuální přístup k žákům, odbornost pedagogů, rozvoj klíčových kompetencí.* *Kvalitní školní pomůcky.* *Bezpečnost dětí.* *Možnost volby alternativní výuky.* *Finanční dostupnost (stravování, výlety, tvůrčí činnost apod.).* *Dostupnost školy (vzdálenost, dopravní dostupnost, bezpečnost).* *Nabídka mimoškolních činností.* *Provoz MŠ / školní družiny (rozšířený provoz v návaznosti na standardní pracovní dobu rodičů dětí).* *Poradenství (výchova, vzdělání a rozvoj dítěte).* *Primární prevence nežádoucích jevů ve společnosti ze strany školy.* *Možnosti zapojení rodičů.*	*Škola přejímá funkci rodiny.* *Neplacení školného, školních aktivit.* *Neodpovídající požadavky ze strany rodičů.* *Neochota spolupracovat se školou.* *Aktivní přístup až v případě rušení školy nebo nevyhovující optimalizace.*	*Osobní komunikace.* *Média (webové stránky, příspěvky do zpravodajů, webové stránky obcí, sociální sítě).* *Pořádané akce.*	*Podpora vzájemné komunikace.* *Opatření vedoucí ke zvýšení zájmu o školu.* *Osvěta principu „škola učí – rodina vychovává" (součást obecné morálky, časové hledisko – investice do budoucnosti - spěch k výchově nepřispívá).*
Děti v MŠ a žáci v ZŠ	*Respekt ze strany pracovníků školy.* *Kamarádské a příjemné prostředí.* *Zábava.* *Nové informace.* *Pocit bezpečí.* *Hrát si a objevovat.* *Rozvíjet se.* *Názorná a atraktivní výuka.*	*Špatné návyky z rodiny.* *Neochota ke spolupráci.* *Šikana, úrazy, nezvládnutá sociální inkluze.* *Nekvalitní vzdělání se negativně projeví*	*Osobní komunikace.* *Média (webové stránky, příspěvky do zpravodajů, webové stránky obcí, sociální sítě).* *Pořádané akce.*	*Spolupráce s rodinou.* *Podpora vzájemné komunikace.* *Spolupráce s školskými poradenskými zařízeními.*

	Mimoškolní aktivity. *Vybavení školy.*	*v uplatnění, praxi.*	*Žákovské parlamenty.*	
Pedagogové a další zaměstnanci	*Podpora ze strany zřizovatele a zaměstnavatele.* *Dobré pracovní podmínky, včetně motivace a odměn (odpovídající plat).* *Možnost spolurozhodovat o metodách výuky.* *Žáci se zájmem o vzdělání.* *Dobrá spolupráce žák-učitel, učitel-vedení školy, zapojení žáků do výuky.* *Možnost se rozvíjet, inovace.* *Zázemí pro atraktivní výuku.* *Zájem rodičů, zapojení rodičů (školské rady).*	*Nedostatečná kvalifikace.* *Syndrom vyhoření.* *Přetíženost a přílišná administrativa.* *Nezájem o seberozvíjení se a inovace (zakonzervování).*	*Osobní komunikace.* *Média (webové stránky, příspěvky do zpravodajů, webové stránky obcí, sociální sítě).* *Pořádané akce.* *Telefon.* *E-mail.*	*Podpora dalšího vzdělávání.* *Stáže.* *Posílení zájmu rodičů o dění ve škole.* *Využívání zahraničních zkušeností.* *Vytvoření bezpečného prostoru pro sdílení zkušeností.*
Zřizovatelé mateřských a základních škol a odbory školství ORP	*Zachování školy v obci, zajištění potřeby občanů obce.* *Dostatečné naplnění tříd.* *Stabilizované provozní i investiční náklady.* *Spokojení občané.*	*Nedostatek financí.* *Nezajištění dopravní obslužnosti.* *Nedostatečná kapacita.* *Nepromyšlené legislativní změny.*	*Osobní komunikace.* *Média (webové stránky, příspěvky do zpravodajů, webové stránky obcí, sociální sítě).* *Pořádané akce.* *Telefon.* *E-mail.*	*Podpora čerpání dotací.* *Posílení regionální identity, prohloubení zájmu rodičů o místní školu.* *Využívání zahraničních zkušeností.* *Poradenský servis pro školy a zřizovatele.*
Veřejnost	*Uspokojení poptávky a naplnění potřeb obyvatel území.* *Spolupráce pro dostatečnou kapacitu škol.* *Spolupráce v aktivitách podporující zájem rodičů.* *Optimalizace výdajů na provoz a investice.* *Kvalitní výuka, odbornost pedagogů.* *Zajištění dopravní dostupnosti.*	*Nedostatek finančních zdrojů.* *Neochota ke spolufinancování.*	*Osobní komunikace.* *Média (webové stránky, příspěvky do zpravodajů, webové stránky obcí, sociální sítě).* *Pořádané akce.*	*Příklady dobré praxe.* *Prosazování společných zájmů.*

Média	*Náměty pro reportáže, příklady dobré praxe a inovace.* *Informace.*	*Vytržení informací z kontextu.* *Negativní tvář na obce, školy (kvalita).*	*Partnerství s médii, tiskové zprávy.* *Webové stránky.* *Příspěvky do zpravodajů.* *Webové stránky obcí.* *Sociální sítě.* *Telefon.* *E-mail.*	*Pravidelná komunikace.* *Možnost korektury.*
Neformální a zájmové vzdělávání	*Podpora ze strany zřizovatele a zaměstnavatele.* *Dobré pracovní podmínky, včetně motivace a odměn (odpovídající plat).* *Dobrá spolupráce s učiteli a dalšími pedagogickými pracovníky.* *Možnost se rozvíjet, inovace.* *Spolupráce ze strany rodičů.*	*Nedostatečná kvalifikace.* *Syndrom vyhoření.* *Přetíženost a přílišná administrativa.* *Nezájem o seberozvíjení se a inovace (zakonzervování).*	*Osobní komunikace.* *Média (webové stránky, příspěvky do zpravodajů, webové stránky obcí, sociální sítě).* *Pořádané akce.* *Telefon.* *E-mail.*	*Podpora dalšího vzdělávání.* *Stáže.* *Využívání zahraničních zkušeností.*

Zdroj: vlastní zpracování.

1.2.2 Analýza rizik v oblasti vzdělávání v řešeném území

Hodnocení významnosti rizik vychází z hodnocení předpokládané pravděpodobnosti výskytu jednotlivých rizik a jejich dopadu na dosažení cílů strategie. Pravděpodobnost (P) a dopad (D) se hodnotí na škále od 1 (velmi malá pravděpodobnost) až 5 (velmi vysoká pravděpodobnost). Významnost rizika je pak součinem pravděpodobnosti a dopadu.

Tab. 49: Analýza rizik v oblasti vzdělávání v řešeném území

	Název rizika	Hodnocení rizika			Opatření
		Pravděpodobnost (P)	Dopad (D)	Významnost rizika (P*D)	
Finanční rizika	Nedostatek financí na běžný provoz a opravy	3	5	15	Využití dotačních programů; spolupráce se zřizovateli
	Nedostatek financí na investice a vybavení	3	4	12	Využití dotačních programů; stanovení standardu (prostorové, materiálové a technické podmínky, pasportizace); rozumné zatížení obecního rozpočtu nezbytnými výdaji (kanalizace apod.)
	Nedostatek financí na platy	3	5	15	Využití dotačních programů, reforma financování škol; sloučení některých tříd (malotřídky)
	Finanční náročnost mimoškolních aktivit	3	4	12	Využití dotačních programů; spolupráce mezi jednotlivými subjekty snižující náklady mimoškolních aktivit (např. využívání prostorů atd.); podpora a práce s rodinou dětí a žáků ze sociálně vyloučených lokalit
Organizační rizika	Nezvládnuté změny související s inkluzí	3	4	12	Dostatek asistentů pedagoga; informovanost a znalost pedagogických pracovníků
	Nedostatek dětí/příliš mnoho dětí, nedostatečná kapacita MŠ/ZŠ/školní družiny	3	3	9	Optimální naplněnost tříd (sledování demografické křivky); podpora malotřídních škol; zajištění dopravní dostupnosti; rozšíření kapacity a nabídky škol; příspěvky na dopravu, školní autobus; kombinace školních družin a školních klubů v rámci malotřídních škol

	Rušení dopravních spojů zajišťující dopravu dětí do a ze ZŠ, MŠ	3	3	9	Jednání k obnově spojů, optimalizace dopravní obslužnosti (jednání ředitele a zřizovatele školy s objednavatelem veřejné dopravy, přizpůsobení rozvrhu příjezdu a odjezdu spojů); školní družina, zájmové kroužky s vazbou na dopravu (smysluplné využití času do odjezdu spoje)
	Nevhodně stanovené normativy na ZŠ a MŠ ze strany kraje (normativy dostatečně nezohledňují malotřídní školy, kdy je více ročníků v jedné třídě, nároky na přípravu pedagoga)	3	5	15	Reforma financování škol
Právní rizika	Změna legislativy, která povede k vynuceným investicím (např. zpřísnění hygienických předpisů)	4	4	16	Upozornění na dopady změn legislativy (posílení vyjednávací pozice, spolupráce při řešení problematiky v území)
Technická rizika	Špatný technický stav budov ZŠ, MŠ a zájmového a neformálního vzdělávání	3	3	9	Využití dotačních programů; zajištění finančních zdrojů na straně obce (rozumné zatížení obecního rozpočtu nezbytnými výdaji, priority politiky obce); dlouhodobě připravené projekty čekající na vhodný dotační titul
	Zastaralé či nevyhovující vybavení	3	3	9	Využití dotačních programů; zajištění finančních zdrojů na straně obce (rozumné zatížení obecního rozpočtu nezbytnými výdaji); najít sponzora-spolupráce s firmami; dlouhodobě připravené projekty čekající na vhodný dotační titul
Věcná rizika	Nezájem rodičů o umístění dětí do konkrétní ZŠ, MŠ v místě bydliště (preference v místě zaměstnání – časově a dopravně výhodné, dítě pod dohledem, snížení cestovních výdajů, problematika pracovní doby)	2	2	4	Motivace rodičů a dětí (posílení zájmu dětí o docházku v místní škole, nabídka volnočasových aktivit, servis rodičům rozšířený provoz školní družiny, zapojení rodičů do aktivit školy – vazba rodiče-škola, děti-škola, umístění školy blízko sociálně vyloučené lokality apod.)
	Rostoucí věkový průměr pedagogického sboru	4	3	12	Motivace budoucích učitelů; spolupráce s vysokými školami; finanční zajištění učitelů; podpora prestiže učitelských oborů
	Rodičovská skepse vůči malotřídním školám	2	4	8	Příklady dobré praxe, osvěta malotřídních škol (kladné hodnocení žáků z malotřídních škol učiteli na 2. stupni oproti žáků jednotřídek, lepší soustředění, pomoc mladším,

					slabším, ohleduplnost, tolerance aj., naopak malotřídní škola klade vyšší nároky na učitele); používání alternativních metod výuky, které jsou pro rodiče atraktivní; rozšíření nabídky malotřídních škol
	Personální rizika (aprobovanost, fluktuace, věk, přetíženost, vyšší nároky na kvalitu učitelů v případě malotřídek)	3	4	12	Motivace ze strany obce ve spolupráci s vedením školy (lepší pracovní podmínky, ubytování); vzdělávání a relaxace učitelů; finanční motivace
	Špatné řízení školy např. úřednické rozhodnutí o zrušení zařízení z důvodu malé obsazenosti školy	3	3	9	Výběr kvalitního vedení škol; zpětná vazba od žáků, rodičů a zaměstnanců školy (spokojenost s vedením, kvalitou výuky apod.). zapojení do aktivit školy (školní rada); sledování kvality školy ze strany obce ve spolupráci s Českou školní inspekcí
	Nízká kvalita výuky	3	3	9	Využití dotačních programů; sledování kvality výuky ze strany obce ve spolupráci s Českou školní inspekcí; spolupráce škol (setkávání ředitelů a učitelů škol v rámci území, předávání zkušeností, posílení regionální identity); podpora dalšího rozvoje osobností pedagogů a jejich zkušenosti.

Zdroj: vlastní zpracování.

ZDROJE:

- Databáze demografických údajů za obce ČR. *Český statistický úřad* [online]. 2019 [cit. 2019-08-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr.
- Charakteristika správního obvodu Česká Třebová. *Český statistický úřad* [online]. 2019 [cit. 2019-07-10]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xe/charakteristika_spravniho_obvodu_ceska_trebova.
- Charakteristika správního obvodu Ústí nad Orlicí. *Český statistický úřad* [online]. 2019 [cit. 2019-07-10]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xe/charakteristika_spravniho_obvodu_usti_nad_orlici.
- *Nemocnice Pardubického kraje: Výroční zpráva pro rok 2018* [online]. 2018 [cit. 2019-07-24]. Dostupné z: http://www.nempk.cz/sites/default/files/nemocnice-pardubice/obsah/stranky/vyrocni-zprava/soubory/nemocnicepardubickehokrajeasvyrocnizpravazarok2018.pdf.
- *Rejstřík škol a školských zařízení* [online]. [cit. 2019-08-08]. Dostupné z: https://rejstriky.msmt.cz/rejskol/.
- Statistický bulletin - Pardubický kraj - 1. čtvrtletí 2019. *Český statistický úřad* [online]. 2019 [cit. 2019-07-10]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/s-spravni-obvody-obci-s-rozsirenou-pusobnosti-so-orp-pardubickeho-kraje-i9xup05zz6.
- Výkazy MŠMT – M3, M8, R13-01, S1-01, S24-01, Z02-01, Z15-01, Z17-01.
- Výroční zprávy škol za školní roky 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018.
- Zdroje u strategických dokumentů jsou uvedeny přímo u daného strategického dokumentu.

Tento dokument byl projednán a schválen Řídícím výborem MAP jako verze 3.0 s účinností od 24. 10. 2019.

V Ústí nad Orlicí 24. 10. 2019

.....

Mgr. Pavel Svatoš
Předseda Řídícího výboru MAP